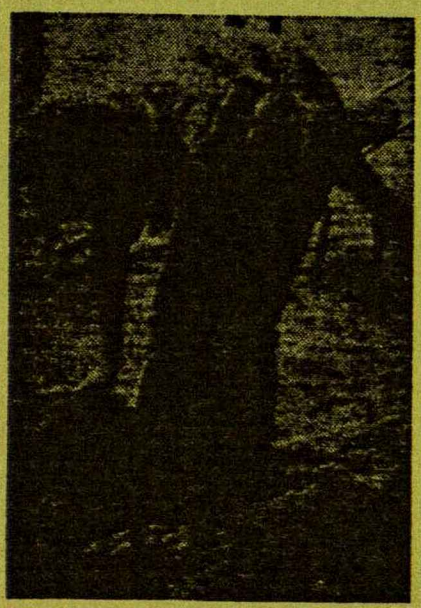

ATEITIS 6

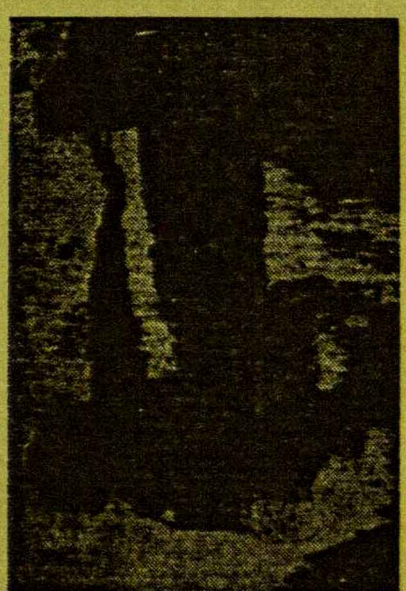

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKO JAUNIMO ŽURNALAS

1972 — LIETUVIŲ JAUNIMO METAI — 1972

BIRŽELIS — JUNE

TURINYS

Aukos vertė 161
Jacques Maritain gimtadienis — Linas Sidrys 167
Meilė be interesų — kun. H. Šulcas 169
Kryžiaus kelias — kun. K. Žitkus 170
Stoju į ateitininkus — J. Vaičeliūnas 172
Metamorfozė — Aldona Zailskaitė 177
Gaudeamus — džiaukimės — Linas Mikulionis 178
Žmogaus jausmai — Asta Dabrilaitė 179
Svajonė — Aldona Zailskaitė 179
Esu — Laima Pauliukonytė 179
Miesto centre — Aloyzas Pakalniškis 180
Baltistikos konferencija — JKS 183
Mūsų veikla 185
Ročesterio orkestrui treti metai — A. Tadas Klimas . . . 186
Atsiųsta paminėti 188
Kreivos šypsenos 190

Iliustracijos: Vyt. Pranaičio — 171, 183; J. Staškaus — 192.

Nuotraukos: V. Kauliaus — 163, 164, 165, 178, 189;
V. Pranaičio — 166, 173, 180, 181, 184;
A. Zailskaitės — 176, 177; J. Laukaičio, sen. — 186, 187; A. Kuolo — 190.

Viršelis: Vyt. Pranaičio.

REDAKCIJA:

Kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada. Telefonas: (416) 364 - 7646.

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS:

Rūta Čepaitytė, Algis Čepas, Leonardas Dambriūnas, Dainora Juozapavičiūtė, Gabija Juozapavičiūtė, ses. Dalia Keblinskaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Danguolė Stončiūtė, Onilė Vaitkutė.

LAUŽYMAS:

Vytas Pranaitis.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Čikagoje.

ADMINISTRACIJA:

Juozas Polikaitis — ATEITIS, 7235 S. Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629 Telefonas: (312) 434-2243.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $7.00, susipažinimui prenumerata $5.00, garbės prenumerata $15.00, visur kitur laisvame pasaulyje $5.00.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association. Business address: 7235 South Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

AUKOS VERTĖ

Birželio 14—15 visi lietuviai išeivijoje paprastai skiria ištremtųjų lietuvių į Sibirą paminėjimui. Nors ta data ženklina tiktai 1941 m. komunistų įvykdytus trėmimus, bet ją minėdami prisimename ir visus vėlesnius trėmimus į "plačiąją tėvynę", kurie dar ligi šiolei nėra pasibaigę. Mes atjaučiame ir apgailime tuos tūkstančius nekaltų žmonių, piktinamės komunistų parodytu žiaurumu, ir jaučiame skriaudą padarytą mūsų tautai. Žinoma, už visa tai mes kaltiname komunistus, nes jie buvo tų įvykių autoriai. Šią iš mūsų tautiečių pareikalautą auką mes suprantame ir dėl jos jokių abejonių nėra.

— — —

Jau kitokioje šviesoje iškyla partizanų klausimas. Šiuo metu išeivijoje atsiranda tokių, kurie sako, kad visas partizaninis judėjimas Lietuvoje buvęs nesąmonė ir todėl partizanų nei gerbti nei jais didžiuotis nereikia. Esą buvusi padaryta klaida ir be reikalo buvę paguldyta tiek daug gyvybių. Tačiau šiuos sprendimus žmonės pradėjo daryti dabar, turėdami prabėgusio gyvenimo laikotarpį jau užfiksuotą istorijos puslapiuose. O gyvenimo sprendimai taip nedaromi. Jie nebūna atitraukti nuo laiko eigos, o daromi ten pat — vietoje, spontaniškai, pasinaudojant tuo metu turimomis galimybėmis bei žiniomis. **Todėl žmogus, kuris, vedinąs aukštesnių idealų, išdrįsta daryti lemiamą sprendimą, rizikuodamas net savo gyvybę — visuomet laikytinas herojumi ir gerbtinas už gyvybės auką, kurią paklojo.** O tie, kurie bijo rizikuoti ir savo įsitikinimus, reikalui esant, išpažinti, yra vadinami bailiais.

— — —

Šiuo metu esame liudininkai kitų didvyriškų veiksmų, atkreipusių mūsų vakarietiškojo pasaulio dėmesį. Tai Lietuvoje įvykę susideginimai, kuriais buvo reikalaujama tautinės ir religinės laisvės. Nors susideginusieji komunistų jau buvo apšaukti nesveikapročiais ir silpnavaliais, tačiau jie tokie nėra. Mes juos jau įrikiavom į tokių herojų eiles kaip Pilėnų kunigaikštis Margiris. Tai žmonės, kurie įžiūrėjo aukštesnes vertybes už savo medžiaginę gyvybę. Gyvybės auka tik tada nieko verta kai atliekamas veiksmas būna grynai asmeniško nusivylimo bei beprasmiškumo išraiška — pabaigti savo gyvenimą. **Tačiau, kai žmogus paaukoja savo gyvybę, siekdamas daugiau negu savo gyvybės, kai jis kovoja ne prieš gyvybę, o už aukštesnio laipsnio gyvybę — jo auka įgauna ypatingą prasmę.** Toks žmogus lygintinas su Senojo Testamento aprašytuoju herojišku Razio veiksmu (II Mak. 14: 37—46), ir su Kristaus pasakymu, kad Jis **savanoriškai** guldo savo gyvybę už žmones.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
BIBLIOTEKA

PASAULYJE

Kristaus Kūno šventės proga pop. Paulius VI, kalbėdamas Romos užmiesčio parapijos tikintiesiems, pareiškė, kad tikras Kristaus sekėjas negali artintis prie Dievo stalo su pykčiu savo širdyje. Priėmusieji Kristaus Kūną, esą negali pamiršti meilės įstatymo, kuris turi apimti visus žmones, net ir netikinčius į Dievą. Mes turime savo meilę rodyti kiekvienam. Tai nėra utopinė svajonė, bet žmogiškosios bendruomenės pagrindas, nes žmonija tikrai gyvuoti gali tik meilėje, o ne pyktyje, smurte, keršte bei savanaudiškume. Kita proga, kalbėdamas apie daugelio siūlymus supasaulinti Katalikų Bendriją, įvedant į ją dabartinių pasaulio bendruomenių ideologijas bei papročius, popiežius pareiškė, kad reikia laikytis tam tikrų taisyklių, diktuojamų to laiko gyvenimo aplinkybių, bet taipgi reikia nepamiršti nesikeičiančių Kristaus reikalavimų, kurie yra svarbesni už viską. Krikščionys turi būti tvirti ir nusižeminusiai išdidūs, išpažindami Kristų šiais laikais, kai tikėjimas į Dievą yra nemadingas dalykas.

Kristaus tikrasis buvimas Eucharistijoje buvo pabrėžtas Pauliaus VI bendrosios audiencijos metu Vatikane. Pabrėždamas Eucharistijos svarbą, jis rekomendavo permąstyti 5 Eucharistijos bruožus: 1. tikrą Kristaus buvimą duonos ir vyno pavidaluose; 2. ne tik maisto, bet ir aukos reikšmę Eucharistijoj; 3. kunigo reikalingumą tos paslapties įgyvendinimui; 4. apsivalymo nuo nuodėmės reikalingumą, priimant Komuniją; 5. supratimą meilės bei vienybės kaip specifinę Eucharistijos pasėkmę. Jis taipgi pridūrė, kad reikėtų reaguoti prieš Kristaus Eucharistijoje nuolatinio buvimo paneigimą. Kalidingas esąs aiškinimas, kad Kristus yra duonos ir vyno pavidaluose tiktai Mišių metu, o paskui visa vėl atikeičia į paprastą duoną ir vyną. Kristus duonos ir vyno pavidaluose pasiliekąs visą laiką ir po Mišių. Todėl Jis visada turėtų būti atitinkamai garbinamas Švenčiausiame Sakramente.

Čilės vyskupai po savo metinio susirinkimo paskelbė pareiškimą, kuriame pasisako, kad teisingumas bei lygybė daro šiokią tokią pažangą Čilėje, tačiau perspėjo, kad smurtas ir propaganda nuodija valstybę bei skaldo žmones. Vyskupai skatina valdžią ir opoziciją daryti aiškų skirtumą tarp Dievo ir ciesoriaus, vykdant įvairius sprendimus bei ugdant naują bendruomenę.

Indijos vyskupų konferencijos naujuoju pirmininku išrinktas kard. Joseph Parecattil, siro-malabariečių apeigų katalikas. Anksčiau pirmininku buvo lotynų apeigų kard. Valerian Gracias.

Religijos persekiojimas Lietuvoje tebevykdomas, pasak Bostono dienraščio "The Christian Science Monitor" (gegužės 8 d.). Praeitais metais Vatikanas pasiuntė net tris savo žymius atstovus į Maskvą, tikėdamasis padėties sušvelninimo, tačiau pažangos nematyti. Tai liudija 17,000 lietuvių katalikų laiškas JT generaliniam sekretoriui Kurt Waldheim ir sovietų partijos sekretoriui Leonidui Brežnevui.

Gilbert Gude, JAV kongreso narys, kalbėdamas atstovų posėdyje, priminė, kad daugelis kongreso narių pasisako prieš žydų persekiojimą Sov. Sąjungoj, tačiau pamiršta Lietuvos katalikų persekiojimą. Senatorius perskaitė "The Catholic Standard" laikraščio straipsnį, kuriame aprašomas 17,000 Lietuvos tikinčiųjų laiškas JT generaliniam sekretoriui.

Kuboje kunigų skaičius sparčiai mažėja. Komunistams įsigalėjus, buvo 650 kunigų; 1969 m. buvo 215 kunigų, o 1971 m. — 193. Per paskutiniuosius trejus metus buvo įšventinta 15 naujų kunigų. Domininkonų naujokyne šiuo metu yra du kandidatai: vienas — į kunigus, o kitas — į broliukus.

Singapūre šiuo metu yra 80,000 katalikų, kuriuos aptarnauja 9 vienuoliai ir 85 pasauliečiai kunigai. Ta valstybė iš viso turi 2 milijonus gyventojų.

1972 m. JAV katalikų statistika, sudaryta P. J. Kenedy and Sons firmos, rodo, kad nuo 1971 m. katalikų padaugėjo 176,261. Šiuo metu JAV-se yra 48,390,900 katalikų, kurie sudaro 23.3 proc. visų JAV gyventojų. Tačiau JAV gyventojų skaičius per tuos pačius metus daugiau paaugo, nes pernai katalikai sudarė 23.5 proc. visų Amerikos gyventojų. Kiti statistiniai duomenys yra nelabai malonūs. Praeitais metais buvo 58,161 kunigas, o šiemet — 57,421. Pernai buvo 25,710 klierikų, o šiais metais— 22,963. 1971 m. buvo 153,645 seselės, o 1972 m. — 146,914. 1971 m. buvo 10,156 broliukai, o 1972 m. — 9,740. Katalikiškų pradžios mokyklų 1971 m. buvo 9,606, o 1972 m. — 9,206; gimnazijų 1971 m. — 1,954, o 1972 m. — 1,815: ligoninių 1917 m. buvo 737, o šiais metais — 718. Praeitais metais veikė 134 katalikiškos sanatorijos, o šiais metais — 118. Tik senelių prieglaudų skaičius padidėjo: 1971 m. buvo 420, o šiemet — 432. Krikštai mažėja: 1962 m. buvo pakrikštyta 1,352,371; 1964 m. 8 1,322,515; 1966 m. — 1,274,-938; 1968 m. — 1,139,248; 1970 m. — 1,086,858; 1971 m. — 1,088,403 ir 1972 m. — 1,054,933. Katalikiškų santuokų skaičius per paskutinį dešimtmetį palaipsniui didėjo: 1962 m. susituokė 312,811 porų, o 1971 m. — 426-309. Tik šiais metais santuokų truputį mažiau — 416,924. Čikaga yra didžiausia Amerikos vyskupija su 2,496,300 tikinčiųjų, o mažiausia yra Juneau vyskupija Aliaskoje, kuri turi 13,241 tikintįjį.

Katalikiškieji universitetai turi užsitikrinti, kad juose dėstomieji tikėjimo dalykai pilnai atitiktų katalikų doktriną — pareiškė popiežius Paulius VI, kalbėdamas Gregoriaus universitete Romoje. Tas universitetas buvo įsteigtas popiežiaus Gregoriaus XIII 15-82 metais. Šiais metais universitetas švenčia 400 metų sukaktį nuo savo steigėjo išrinkimo popiežiumi. Tame universitete šiuo metu dėsto du lietuviai profesoriai: kun. dr. Antanas Liuima SJ ir kun. dr. Paulius Rabikauskas SJ. Popiežius ta proga susirinkusiems profesoriams ir studentams priminė, esą kaip tada po Tridento, taip dabar po Vatikano su sirinkimo turime panašias užduotis bei aplinkybes. Tikėjimas esąs dažnai statomas pavojun. Kunigystė yra viena primaeilių vertybių, kuri dabar turi būti palaikoma ir puoselėjama. Labai svarbu priminti ne tik teologinės kultūros, bet ir dvasinio gudymo reikalą kunigams. Reikia aiškių gairių ir ypatingo paklusnumo Katalikų Bendrijos ir popiežiaus mokymui, nes jis rūpinasi autentišku Apreiškimo perdavimu ir yra matomasis vienybės pagrindas tikėjime.

III Jungtinių Tautų prekybos ir pažangos konferencija įvyko Čilėje ir buvo pradėta ekumeniškomis pamaldomis Santiago katedroje. Buvo perskaitytas Pasaulio Bendrijų Tarybos ir Vatikano Taikos bei teisingumo komisijos bendras atsišaukimas, pasirašytas dr. Eugene Carson Blake ir kard. Maurice Roy. Atsišaukime sakoma, kad nebeįmanoma izoliuoti tarptautinės prekybos nuo kitų pasaulio problemų. Esą auga praraja tarp turtingųjų ir vargingųjų tautų, didėja pramonės kraštų technologijos monopolis, priklausomumas kitiem, išnaudojimas bei kultūrinė arogancija politikoj, ekonomijoj ir kare.

Caritas Internationalis, katalikiškoji šalpos organizacija, turėjo savo susirinkimą Romoje. Dalyvavo 90 kraštų tos organizacijos padalinių atstovai. Buvo tartasi

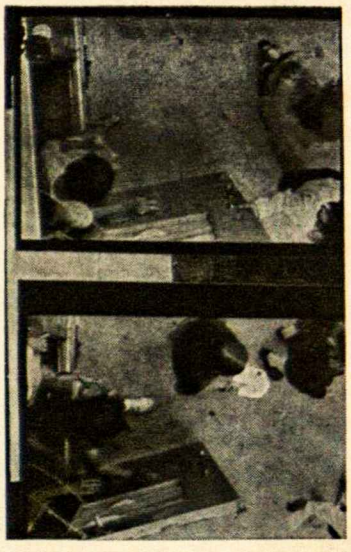

kaip padėti kraštams įvairių nelaimių atveju ir kaip prisidėti prie tų kraštų vystymosi.

Popiežiškasis biblinis institutas Romoje paskelbė, kad pavyko išskaityti vieną rankraštį iš VI šimtmečio, kuriame rasta šv. Morkaus evangelijos dalis.

Anglijos karalių Henriką IV, kuris gyveno XV šimtmetyje, norima kanonizuoti. Jis buvęs labai mokytas ir kultūringas žmogus, bet sykiu labai paprastas ir pamaldus. Įsteigė garsiąją Eton kolegiją beturčiams, norintiems siekti mokslo. Ta kolegija tačiau po reformacijos tapo turtuolių mokykla. Karalius vėliau buvo nužudytas žmogaus, kuris tapo Anglijos karalium Ričardu III. Pirmą kartą kanonizacijos byla buvo pradėta karaliaus Henriko VII laikais, tačiau viskas nutrūko Anglijai vėliau atsiskyrus nuo Romos.

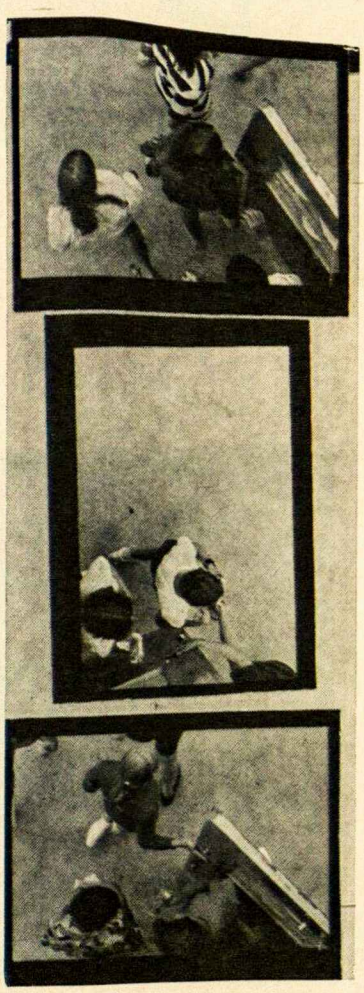

Apaštalas šv. Tomas oficialiai paskelbtas Indijos apaštalu bei globėju. Spėjama, kad jis buvo nužudytas 72 metais Indijoje Maypore vietovėje. Todėl 1900 m. sukakties nuo jo nužudymo proga išleistas bendras katalikų, ortodoksų ir Mar Thoma Bendrijų leidinys — "Indijos šv. Tomo Krikščioniškoji Enciklopedija". Tai 1,000 puslapių knyga, kuri apibūdinama kaip nepaprastas Indijoas krikščionių bendras laimėjimas spaudoje. Veikalas išleistas po ketverių intensyvaus darbo metų.

Marijos tariamų apsireiškimų vietovės Seville mieste ir El Palmar de Troya kaime uždraustos laikyti stebuklingomis ir tuo tikslu lankyti. Uždraudė Seville kardinolas Jose Bueno Monreal, pavadindamas minimus apsireiškimus "kolektyviniu prietaru".

Šeštame katalikų sekmininkų suvažiavime Notre Dame, Indianoj, vysk. Joseph C. McKinney skatino visus susirinkusius pasilikti ištikimais popiežiaus vadovybei. Kalbėdamas 11,500 dalyvių miniai, jis pastebėjo, kad eilė vyskupų yra pasisakę už šį sąjūdį, nes jis skatina gilesnį maldos gyvenimą, šventumą, dėmesį šv. Raštui ir meilę Bendrijos skaramentams. Yra betgi nemažai vyskupų, kurie vengia šio sąjūdžio dėl jo emocionalizmo, antiin telektualizmo, ekumeninio indiferentiškumo, sudarančio sąlygas išaugti privilegijuotajai grupei. Vyskupas pabrėžė, kad visi turi savyje padaryti vietos Šv. Dvasiai, kad tokiu būdu taptų įrankiais Dievo kūryboje. Kevin Ranaghan, vienas sekmininkų pradidninkų, savo kalboje pastebėjo, kad sekmininkai neturėtų savęs laikyti atskiru, privilegijuotu Kristaus Kūnu, o jaustis tik dalimi visos Šv. Dvasios gaivinamos Bendrijos.Amerikos vyskupų konferencija kol kas nėra nei užgyrusi, nei pasmerkusi šį sąjūdį. Ji paliko galimybę jam vystytis. Jos oficialiu stebėtoju yra paskirtas vysk. McKinney.

Prancūzijos vyskupų darbo komisija paskelbė raštą, kuriame sako, jog nėra prieštaravimų tarp Evangelijos ir ekonominės bei politinės socialistų sistemos, jei pilnai apsaugojamos asmeninės žmogaus teisės, rūpinamasi tikra žmonijos pažanga ir leidžiama žmogui siekti savo antgamtinio pašaukimo. Šiuo metu betgi esąs didelis prieštaravimas tarp ateistinės bei materialistinės marksizmo filosofijos ir krikščioniškojo tikėjimo.

Kun. Jean Galot SJ, Gregoriaus universiteto profesorius Romoje, patalpino savo straipsnį jėzuitų žurnale "Civilta Cattolica", kuriame smarkokai pasisako prieš pradžios mokyklų vartojamą katekizmą dviejose Olandijos vyskupijose.Tvirtinama, kad ten vartojamas katekizmas nesuderintas su katalikiškąja doktrina, nors paruoštas 20 mokytojų-specialistų ir penkių Nijmegen katalikiškojo universiteto profesorių. Tų vyskupijų vyskupai jau 1971 m. lapkričio mėnesį buvo Vatikano iškviesti tuo reikalu pasitarti. Jė-

zuitas teologas tvirtina, kad katekizmas parašytas su noru pristatyti "tyresnį" Kristų, negu tas "deformuotasis", randamas šv. Rašte. Daugelyje atvejų, pasak kun.Galot, katekizmo autoriai paneigia arba abejoja N. Testamento istorinių faktų tikrumu. Svarbiausia, jis pabrėžia, pateikiama nuomonė, pagal kurią rastas tuščias Kristaus kapas aiškinamas kaip sukurta legenda, kurios pagalba pirmieji krikščionys bandę pabrėžti savo tikėjimą.

Mėgintuvėlio kūdikio (test-tube baby) išauginimo bandymus mokslininkai turėtų sulaikyti dėl moralinių priežasčių. Taip pasisakė dr.Paul Ramsey savo straipsnyje Amerikos medikų draugijos žurnale, pabrėždamas, kad dirbtinis apvaisinimas esąs neetiškas medicininis eksperimentavimas ir todėl absoliučiai neleistinas. Viena iš priežasčių — toks ekspermentavimas gali padaryti neatitaisomą žalą dirbtiniu būdu išaugintai žmogiškajai gyvybei. Net ir tuo atveju, jei taip išaugintas kūdikis nebūtų protiškai atsilikęs ar deformuotas, pats veiksmas vistiek būtų nemoralus, nes eksperimentavimo pradžia nemorali.Veiksmas netampa moralus vien dėlto, kad duoda gerus rezultatus. Dr. Ramsey yra protestantų religijos profesorius Princenton universitete ir Amerikos medikų draugijos teisinės tarybos patariamojo medicininės etikos komiteto narys.

Luis Boitel, garsus Kubos studentų vadas, mirė nuo kankinimų Castillo del Principe kalėjime, Kuboje, atsisakęs prisidėti prie komunistinės valdžios priešų rehabilitavimo programos. Net keturis kartus per savo kalinimą Boitel atsisakė leisti savo vardą naudoti komunistinei propagandai. Prieš Kuboje įvykusį perversmą Boitel buvo labai populiarus studentų veikėjas, kurio dėka buvo suorganizuoti studentai kovai prieš diktatorių Fulgencio Batista. Tačiau, kai Fidel Castro po perversmo perėmė valdžią, jis buvo nušaltintas kartu su kitu katalikų veikėju, La Salle vienuolijos broliuku Jose R. Villalon, ir nuo 1960 m. ištisai kalinamas iki mirties. Paskutiniu metu jis buvo visiškai sumuštas, subadytas ir sulaužyta nugara. Prieš mirtį svėrė vos 70 svarų.

Mons. Harold V. Colgan, 77 m., Mėlynosios Armijos steigėjas, mirė Floridoje vėžio liga. Prieš ketvirtį šimtmečio jis buvo įsteigęs sąjūdį pamaldumui į Fatimoj apsireiškusią Mariją skleisti, kuriam dabar pasaulyje priklauso apie 20 milijonų katalikų.

Lietuvoje susidegino antras jaunuolis, protestuodamas prieš religinę ir tautinę priespaudą. Jaunuolis 23 m. amžiaus, jo pavardė — Stonis. Tai įvykę Varėnos miestelyje, keliasdešimt kilometrų nuo Vilniaus. Birželio 3 d. tas jaunuolis, užlipęs ant 4 aukštų pastato stogo, apsipylė benzinu ir save pasidegęs šoko žemyn.

Po II PLJ Kongreso atidarymo Čikagoje ir studijų dienų Kent State universitete, ruošiama II PLJ Stovykla "Romuvoje", Kanadoje liepos 9-15 d.d. Stovyklautojai gyvens palapinėse. Prie privataus ežero yra įrengtos sporto aikštės tinkliniui, krepšiniui, 300 žmonių talpos salė, 500 asmenų talpos amfiteatras ir eilė barakėlių, kurie bus naudojami raštinei, ligoninei, radijo stočiai, bibliotekai ir t.t. Numatyta dienos programa, kurios metu paskaitas skaitys: dr. William Schmalstieg, dr. Henrikas Nagys, Antanas Vaičiulaitis, Antanas Tamošaitis, Telesforas Valius, dr. Jonas Puzinas, Liudas Sagys ir Faustas Strolia. Stovyklai vadovaus kun. Antanas Saulaitis SJ, Mergaičių pastovyklių vadovės: Elvyra Vodopolienė ir Marija Saulaitytė; stovyklos gydytojas

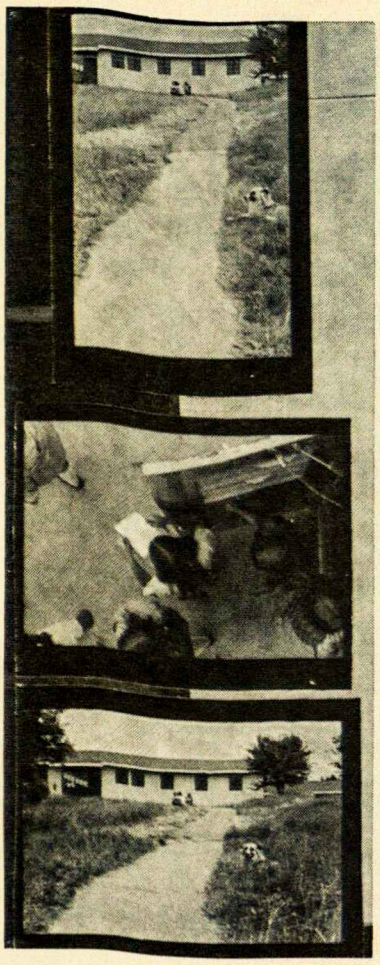

— dr. Kastytis Jucas; vyriausia šeimininkė — p. Simonaitienė; sporto vadovas — Viktoras Navickas. Stovyklos ruošimo komisiją sudaro: Gediminas Breichmanas, Jūratė Čeponkutė, Kristina Parėšytė, Antanas Bušinskas, Laima Gustainytė, Gabija Juozapavičiūtė, Ramūnė Sakalaitė, ses. Ignė Marijošiūtė, Benis Čeponkus ir Andrius Gutauskas.

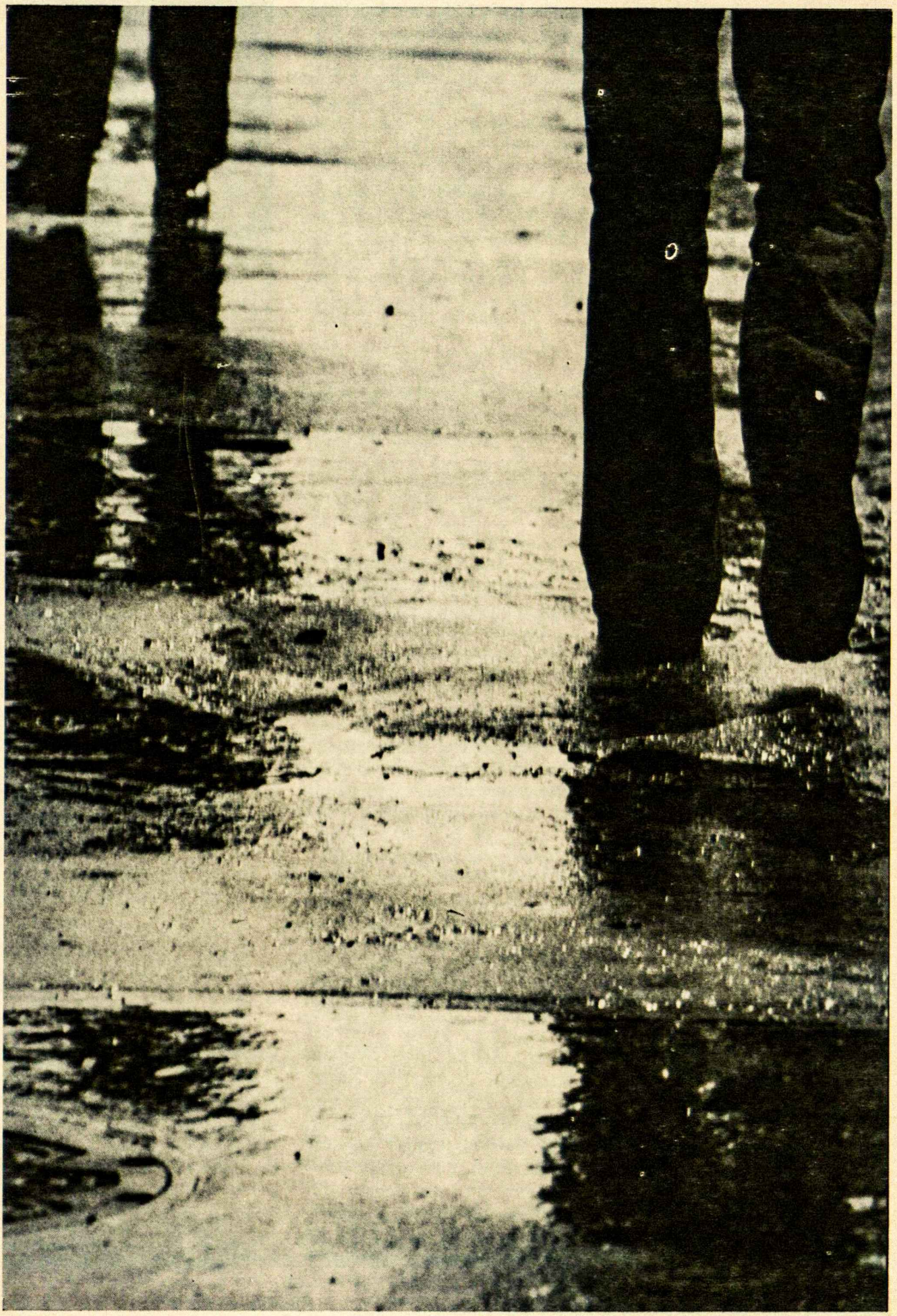

Jacques Maritain

GIMTADIENIS

LINAS SIDRYS

"Kas yra Jacques Maritain?" — klausia žmonės matydami džiugius filosofų, teologų, poetų, prezidentų ir kardinolų veidus prisimenančius devyniasdešimtąjį Maritain-o gimtadienį.

Maritain yra visų šių žmonių brangus asmeniškas draugas. Draugystė — tai svarbus dalykas gyvenime ir ja Jacques Maritain visada pasižymėjo. Bet dar daugiau kiti žmonės jį myli ir gerbia jo niekad asmeniškai nesutikę. Galbūt jie tik girdėjo apie jį iš kitų, o gal patys skaitė vieną ar kitą jo parašytų knygų. Ir vienoks ir kitoks ryšys su juo yra ypatingas, nes tiek Maritain-o gyvenimo pavyzdys, tiek jo tyros idėjos giliai paveikia žmo gaus vidų. Jis yra uždegęs, sustiprinęs ir padėjęs nevienam tiesos ieškotojui. Jacques Maritain yra stipri jėga mūsų dvidešimtajame šimtmetyje. Jis yra padaręs nepaprastą įtaką visai katalikiškai pasaulėžiūrai, moderniam gyvenimui ir kultūrai. Ir ta įtaka didės su metais. Jo masto darbai katalikams teikia tikslesnį žmogaus kelionės šiame pasaulyje supratimą ir kursto juose energiją galutinio žmogaus tikslo atsiekimui. Jo mintys ir išsireiškimai yra tokio reto grožio ir tikslumo, apšviečiantys senas ir naujas problemas temdančias dabartinį pasaulį, kad garsusis kardinolas Charles Journet yra parašęs: "Jis turi antenas, kurios pagauna slapčiausias žmonijos problemas ir pajunta aukščiausius Dievybės atsakymus" (**The New Scholasticism,** Winter, 1972, p. 33). Kardinolo įvertinimas yra itin reikšmingas, nes jis yra pasaulinio masto teologas.

Maritain yra tomistas. Jis savo galvojimą grindžia tuo solidžiu ir palčiu filosofiniu pagrindu, kurį šv. Tomas Akvinietis formulavo ir taip tvarkingai išreiškė. Maritain-o galvojimo tikslas yra: "Ouvrir les portes" – atidaryti duris į naujus minties takus; ir "distinguer pour unir" — išryškinti, kad sujungus. Tikrovė yra komplikuota ir turtinga. Ji yra "suprantama paslaptis" — suprantama, bet neišsemia-

ma, nes visada dar yra daugiau ko suprasti. Filosofijos darbas ir yra vis daugiau ir daugiau gilinti mūsų supratimą, vartojant ir racionalų protą ir intuiciją.

Maritain-o filosofija turi keturis pagrindinius principus, štai jie: 1) Intelektualinis tvirtumas — "Šiuo atžvilgiu filosofas yra sėkmingas sąvokų sujungėjas"; 2) Žodžių tikslumas — "Filosofas sako tik tai ką mato"; 3) Žvilgsnio drąsumas— "Filosofas yra sėkmingas intuicijoje ir sėkmingas išradėjas"; 4) Galvosenos tyrumas — "Filosofas yra laisvas nuo nematomų spaudimų ir įtakų iš šalies". (**Revue Thomiste,** LVIII, p. 12).

Maritain-o atidarytos durys ir išryškitos mintys padeda ne tik filosofams, teologams, metafizikams, poetams, bet ir valstybininkams, bandantiems pagrįsti demokratiją krikščioniškais principais. Nes demokratija yra toje valstybėje, kurios įstatymai puoselėja laisvų žmonių bendruomenę, saugo tų žmonių teises ir kiekvieną įtraukia į atsakomybę. Demokratija negali išsilaikyti be moralinių vertybių. Maritain-o energingas šių principų gynimas turėjo neapsakomai didelę įtaką Pietų Amerikoje, kurioje valstybininkai svyravo tarp komunizmo ir fašizmo, nežinodami kokį kelią pasirinkti.

Dr. Joseph Evans, Notre Dame universiteto Jacques Maritain Centro direktorius, sako: "Maritain-e mes randame tris dalykus, kuriuos jis pats yra iškėlęs kaip labai svarbius dabariniam žmogui: atrasti Būtį, atrasti Meilę, atrasti Dievą. Dabartinis žmogus yra praradęs būties jausmą, jis nebežino meilės ir nežino Dievo".

Pats Jacques, būdamas jaunas, buvo netikintis ir atrodė, kad bus komunistu ir kovos dėl revoliucijos. Moksle tiesos beieškodamas tapo kataliku kartu su savo žmona Raissa, Rusijos žyde, kurią jis labai mylėjo: "Jos spinduliuojanti meilė, išminties šiluma, dvasios tvirtumas ir tyras tiesos bei teisingumo supratimas, Dievo palaima jos vargams bei maldoms, nuskaidrino mano dienas" (**Carnet de Notes,** p. 11). Raissai mirus, Maritain-as įstojo į Mažiuosius Jėzaus Brolius, kurie gyvena kontemplacinį gyvenimą pačiame pasaulio centre.

"Kas gi tada aš esu, klausiu savęs: Profesorius? Nemanau. Mokau tik iš bėdos. Rašytojas? Galbūt. Filosofas? Turbūt. Bet irgi toks teisybės romantikas, kuris įsijungdamas į kiekvieną kovą viliasi, kad teisybė ir tiesa pagaliau įsigalės tarp žmonių. Galbūt toks požeminių versmių ieškotojas, kuris priglaudžia savo ausį prie žemės, kad galėtų išgirsti paslėpto šaltinio čiurlenimą ir nematomų germinacijų pradžią. Gal kaip kiekvienas krikščionis, nepaisant visų nelaimių ir nesekmių, visų nesunaudotų palaimų, kurias pastebiu savo gyvenimo vakare, esu dangaus ubagėlis, užsimaskavęs žemišku žmogumi. Esu tarsi slaptas agentas, dirbąs Karalių Karaliui ir besislapstąs šios žemės princo teritorijoje, rizikuodamas kaip Kipling-o katė, išėjusi viena." (Įvadas **Carnet de Notes**).

MEILĖ BE INTERESŲ

KUN. HERMANAS ŠULCAS

"Mylėk Dievą visa širdimi... mylėk savo artimą kaip pats save... mylėk savo priešą..." Kodėl Kristus tiek daug kalba apie meilę?

Tokia nuostabi pasaulio tvarka, kad tik per meilę galima suprasti gyvenimą. Be meilės jis nesuprantamas. Dievas yra meilė ir, net galima sakyti, meilė yra Dievas. Visur kur mylima, ten yra Dievas, ten yra dieviškas gyvenimas, nors Dievo vardas būtų ir nepažįstamas. Tad žmogus, kuris myli, auga, vystosi ir čia bei kitame gyvenime prie Dievo prisiartina, su Juo sutampa.

Bet ar tikrai taip yra? Ar galų gale neieškome meilėje savo naudos: atlyginimo čia ir kitame gyvenime — danguje? Ar išviso gali būti tokia vadinama tobula meilė, kuri rūpintųsi tik kitais?

Šventieji iki tamtikro laipsnio įstengė užmiršti save. Jiems nerūpėjo ar tuo jie tampa geresniais, ar užsipelno dangų. Tiesa, jeigu jie susimąstydavo, įžvelgdavo kiek neišvengiamas dangaus atlyginimas. Bet mielė yra kas kita nei apie save galvojimas ir ties savimi sustojimas. Mielė yra išėjimas iš savęs. Meilė nėra pirmoje vietoje sentimentas, o veikla. Sentimentas reikalingas, kad meilė būtų šilta, žmogiška, reali. Bet meilės tikslas ir autentiškumas glūdi tame, ko tikrai norima pasiekti, ką norima įgyvendinti. Šv. Raštas tokią meilę vadina "tvirta kaip mirtis" (G. Giesmė 8:6).

Kristaus meilė buvo tokia. Jis mus mylėjo ne dėlto, kad Jis taptų geresnis ar didesnis. Jis mylėjo ir myli mus vien dėl mūsų pačių. Jis, iš meilės mums, pats užmiršo save. Jis dėl mūsų numirė! Jo meilė buvo tokia didelė, kad ja nugalėjo mirtį. Tai Jis padarė, kad ir mes galėtume gyventi tokioje nuostabioje meilėje, kuri nepažįsta pabaigos.

Jis, Prisikėlusis, yra mums artimas draugas. Šitas Jo nuolatinis buvimas su mumis, šita Jo įtaka, duoda mums suprasti visą gyvenimą, net ir tą po mirties. Meilė ir gėris, kuriuos čia pradedame, tęsiame Jame. Tai nėra fantazija apie gyvenimą už debesų, o vien tik mūsų galimybių išsivystymas meilėje. Tai ir suteikia ryškų vaizdą apie žmogaus gyvenimo tęstinumą Dievuje.

Dangus tai nei vieta nei ypatingas laikotarpis, o meilės džiaugsmas su Dievu ir visais žmonėmis. Šį džiaugsmą galime jau čia žemėje pradėti. Kristus ir šventieji mums įrodo, kad tai įmanoma.

KRYŽIAUS KELIAS

KUN. K. ŽITKUS

II MANO KRYŽIUS ANT TAVO PEČIŲ

Tu sveikini kryžių, kurs Tau baisią mirtį
Ir kančią žiauriausią nuo amžių žadėjo...
Žmogus, kurs išdrįso tiek skausmo Tau skirti
Ir kryžių jis paruošė, jį ir uždėjo...

Imi, nors svyruodamas, baisiąją naštą,
Su meile pradėdamas kruviną kelią.
Nors Tavo išsekusios jėgos jau mažta
Ir teka per veidą Tau kraujo srovelės...

Ir aš savo kryžių tvirtai apkabinęs,
Jį nešti su meile, o Viešpatie, noriu...
Skausmus ir erškėčius, kitiems padalinęs,
Patsai juos nunešiu ant Tavo altoriaus.

Pasigailėk manęs, Viešpatie...

GIESMĖ:

Ant manęs uždėki dalį
Sopulių Sūnaus skaudžiųjų,
Iškentėtų už mane.

Garbinam Tave, Viešpatie...

INRI

Stoju į ateitininkus

(Ištrauka iš atsiminimų)

Joniškėlio vidurinėje mokykloje ateitininkų kuopos nebuvo. Porą metų priklausiau vietos pavasarininkų kuopai. Pavasarininkai — kaimo jaunimo katalikiška organizacija. Pavasarininkams buvau naudingas, nes būdavau beveik nuolatinis jų susirinkimų sekretorius. Kalėdų, Velykų ir vasaros atostogų metu pavasarininkams padėdavo vietos moksleiviai ateitininkai, kurie mokėsi įvairiose gimnazijose, ir studentai. Porą metų buvau Joniškėlio parapijos knygininkas. Knygynėlis buvo parapijos nameliuose, esančiuose šventoriuje. Vėliau, berods, tas knygynėlis buvo vadinamas pavasarininkų knygynėliu.

Kaune, kai pradėjau mokytis Simano Daukanto mokytojų seminarijoje, išgirdau, kad čia veikia ateitininkų kuopa. Moksleivių ateitininkų kuopos veikė visose Lietuvos gimnazijose ar tolygiose mokyklose. Aš čia į ateitininkų organizaciją neskubėjau stoti, nes, perėjęs iš technikos mokyklos į Simano Daukanto mokytojų seminariją, buvau susirūpinęs mokslu, o toje srityje teko pasivyti savo mokslo draugus. Kaikurie pedagoginiai ar metodiniai dalykai buvo praeinami pagal užrašus. Teko tuos užrašus pasidaryti iš draugų. Tam reikėjo sugaišti ir sekmadienio valandų.

1927 m. gegužės mėnesio pabaigoje, vieną sekmadienį su antro kurso seminaristu Jonu Pronckūnu grįžome iš moksle.i-vių pamaldų. Kai ėjome pro "Saulės" rūmus, jis pasiūlė užeiti į "Saulės" mergaičių seminarijos ateitininkių kuopos narių susirinkimą, nes jos kvietusios į susirinkimą atvykti ir daukantukus ateitininkus. Užėjome.

Susirinkimas įvyko vienos klasės patalpose. Dalyvavo apie 30 jų pačių — sauliečių seminarisčių ateitininkių, keletas sauliečių gimnazisčių ateitininkių ir keletas daukantukų. Man įspūdingai atrodė

jų pravestas eilinis susirinkimas. Bėgamieji reikalai buvo apspręsti per 15-20 minučių. Vėliau buvo atlikta trumpa meno programėlė: paskambinta kanklėmis, pasakyta pora eilėraščių, pagrota smuiku.

Susirinkimas buvo baigtas Ateitininkų himnu. Aš jį giedojau pirmą kartą. Jo prasmingi žodžiai ir didinga melodija darė savo. Giedojau, sekdamas savo draugo balsą, kad sužinočiau himno žodžius ir neiškrypčiau iš melodijos. Pro atdarus klasės langus skverbėsi pavasario saulės spinduliai. Mokyklos sode čiulbėjo paukščiai, dūzgė bitės, iš miesto sklido Karmelitų bažnyčios varpų gaudimas. Pro tuos atdarus langus nuskambėjo ir paskutiniai himno žodžiai: "Dirbkim, kovokime dėl Lietuvos."

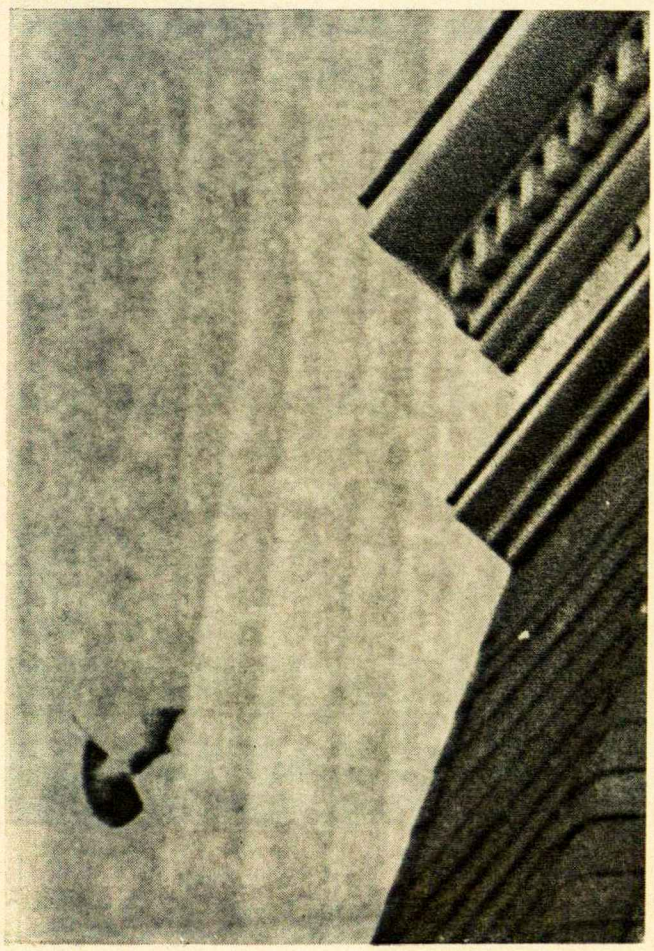

Kas gali būti kilnesnio žemėje kaip tarnauti Dievui ir tėvynei. Teisingai pasirinktas ateitininkų obalsis "Viską atnaujinti Kristuje". Tai visai tiko mūsų katalikiškoje tėvynėje. Tik ateitininkai dėjo pastangas per savo eiles išauklėti padorų, kilnų tautos elitą, o taip pat teigaimai paveikti ir visą tautą, nes į atsikūrusią mūsų tėvynę brovėsi ir visokios nihilistinės pažiūros. Tokiomis pažiūromis buvo užsikrėtusi ir dalis Lietuvos moksleivijos bei studentijos. Ateitininkai turėjo atsverti moksleivijos dalį su nekilniais idealais.

Netrukus įstojau į ateitininkų eiles. 1929-30 mokslo metais vadovavau Simano Daukanto mokytojų seminarijos ateitininkų kuopai ir buvau Kauno rajono ateitininkų valdybos sekretorius. Dėl to atsirado daug darbo. Teko rūpintis ateitininkų reikalais, o reikėjo pasispausti ir moksle, nes buvau seminarijos paskutiniame kurse.

Kauno moksleivių ateitininkų rajono valdybą sudarydavo pirmininkas, kurs būdavo išrenkamas rajono susirinkime, ir rajono kuopų pirmininkai. Tais metais rajono pirmininkas buvo Simas Miglinas, o aš buvau tos valdybos sekretorius. Taip

buvo patogiau, nes abu buvome iš vienos ateitininkų kuopos — daukantukai. Toje rajono valdyboje dar buvo: V. Kurmauskaitė (Kundrotienė), D. Lipčiūtė (Augienė) ir keletas kitų, kurių pavardžių neprisimenu. Tais mokslo metais Lietuvos moksleivių ateitininkų vadovas buvo studentas Juozas Laučka.

Kaip ateitininkui, turinčiam dvejas pareigas, man buvo vienas nemalonus dalykas — garbės pakvietimų nešiojimas mūsų katalikams intelektualams, kviečiant juos į mūsų kuopos ar rajono parengimą ar metinę šventę. Tais laikais garbės pakvietimai buvo kaip kokia liga, kuri vargino mūsų intelektualus, ypač mokytojus. Tai buvo savos rūšies moksleivių ir, berods, studentų elgetavimas. Kai-

Kauno rajono ateitininkai kultūriniuose kursuose Užgavėnių dieną 1928 m. Priekyje (vidurinėje sekcijoje) iš kairės į dešinę: Vl. Viliamas, kun. Mozūras, dr. Kl. Ruginis ir Ed. Turauskas.

Simano Daukanto mokytojų seminarijos ateitininkų kuopa 1929-30 mokslo metais. Vienoje eilėje su dvasios vadu iš kairės į dešinę sėdi: J. Kartenis, J. Žilionis, kun. A. Grauslys, J. Vaičeliūnas, S. Miglinas ir N.

kurie mano idėjos draugai aiškino, kad garbės pakvietimais daugiau surenkama pinigų, nes už garbės pakvietimą dažnu atveju gaudavo po 5 - 10 litų. Aš tokiam elgetavimui buvau priešingas, bet vienas nieko negalėjau padaryti. Mano supratimu, geriau visus reikalus tvarkyti kukliau, negu eiti prašinėti pinigų.

Kauno moksleivių ateitininkų veikimas buvo gana solidarus. Savo metinių švenčių ar kitokių parengimų proga būdavo kviečiami kitų kuopų ateitininkai. Kartais būdavo pakviečiami ir į savo kuopos eilinį susirinkimą, jei jame būdavo kas nors svarbesnio.

Kartą buvome pakviesti į "Pavasario" suaugusių girnazijos ateitininkų susirinkimą, kuriame prof. Juozas Eretas skaitė paskaitą apie balaivybę. Profesorius savo paskaitą pradėjo šiais žodžiais: "Daug kas draudžia žmonėms gerti. Tai yra klaidinga pažiūra. Reikia duoti gerti, kiek tik kas nori... vandens". Visi susirinkimo dalyviai linksmai nuščiuvo dėl tokių profesoriaus žodžių.

Per Užgavėnių 3-4 dienų atostogas Kaune dažniausia įvykdavo moksleivių ateitininkų ideologiniai kursai ar suvažiavimai. Į tokius kursus ar suvažiavimus iš provincijos atvykdavo tik kuopų atstovai, o Kaune gyveną moksleiviai ateitininkai į juos galėjo atvykti visi, kurie norėjo ir kurie per tas atostogas neišvykdavo į savo tėviškes.

Ideologiniuose kursuose turėdavome stiprių prelegentų. Dažniausia tai būdavo universiteto profesoriai: vysk. M. Reinys, prof. S. Šalkauskis, prof. P. Dovydaitis, prof. K. Pakštas, prof. J. Eretas, Dr. Kl. Ruginis ir eilė kitų pasauliečių ar dvasiškių mokslininkų.

Vysk. M. Reinys kartą kalbėjo apie sąžiningumą. Ta proga jis priminė ir pasitikėjimo klausimą. Jis kalbėjo. "...Kai buvau užsienių reikalų ministeris, vienas pažįstamas paprašė paskolinti 50 litų. Paskolinau. Jis skolą grąžino laiku. Po kiek laiko jis paprašė didesnės paskolos — 2,000 litų. Paskolinau. Tos skolos jis man dar negrąžino, nors nuo pažadėto grąžinti termino praėjo ketveri metai. Toks žmogus pirmiausia pasistengia įsigyti pasitikėjimą, o paskui tą pasitikėjimą panaudoja blogam..." Prelegentas nepasakė, kas buvo tas skolininkas, bet mes supratome, kad tai buvo ne eilinis žmogus. Paprastas žmogus neis pas ministerį prašyti paskolinti pinigų. Yra nemažai ir intelektualų, kurie yra nejautrūs piniginiuose reikaluose. Sąžiningumas piniginiuose reikaluose geriausiai atestuoja žmogų.

J. VAIČELIŪNAS

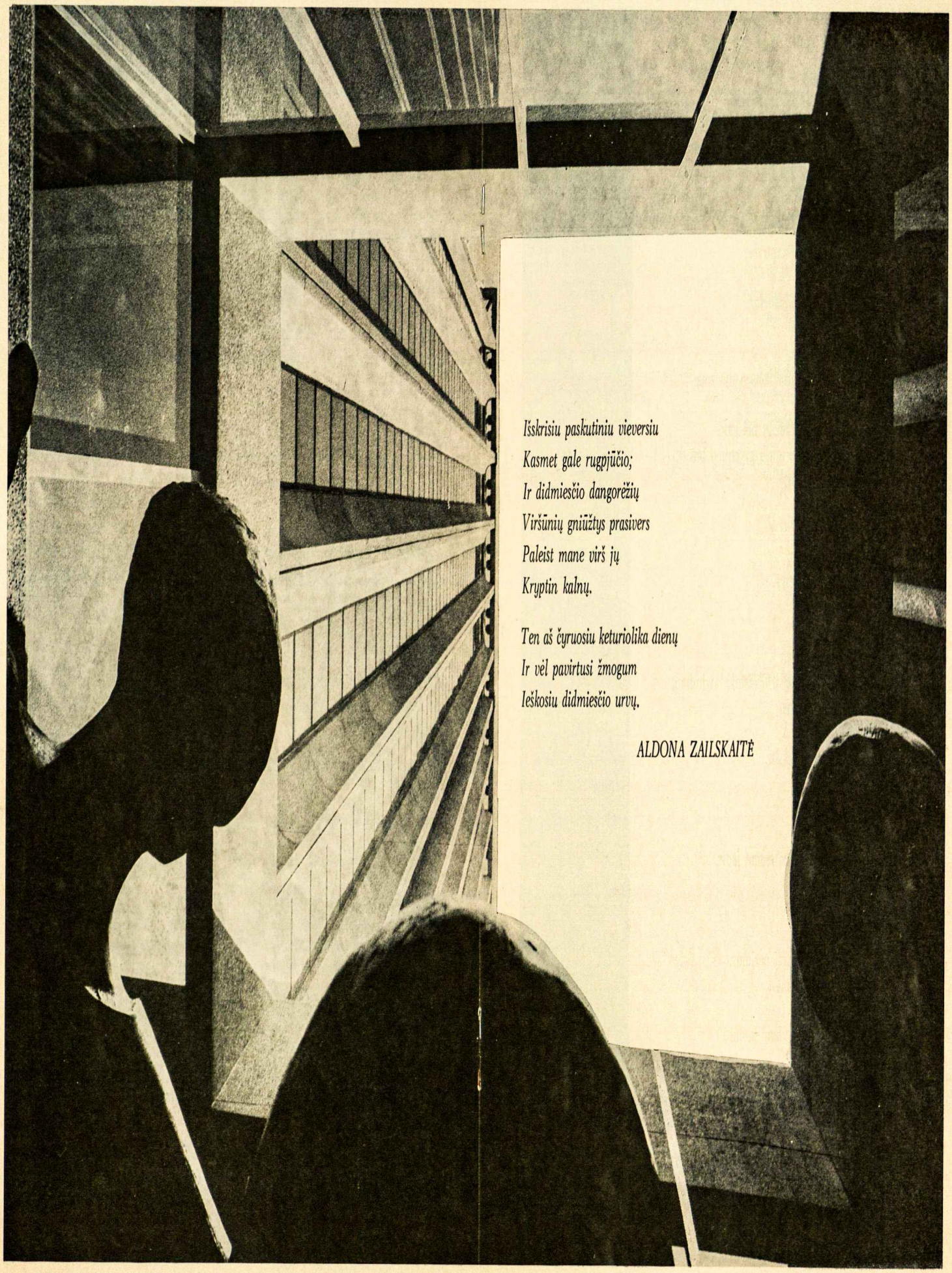

Išskrisiu paskutiniu vieversiu
Kasmet gale rugpjūčio;
Ir didmiesčio dangorėžių
Viršūnių gniūžtys prasivers
Paleist mane virš jų
Kryptin kalnų.

Ten aš čyruosiu keturiolika dienų
Ir vėl pavirtusi žmogum
Ieškosiu didmiesčio urvų.

ALDONA ZAILSKAITĖ

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVIDO
BIBLIOTEKA

GAUDEAMUS — DŽIAUKIMĖS

Norėčiau aš keliauti ten toli, toli.
Be jokio abejojimo mes norėtumėm
aplankyti Lietuvą.
Džiaukimės, nes, apdovanoti viltimi
ir niekad nesibaigiančia kantrybe,
mes ir pasieksim tą šalį
už jūrių marių, už upių vandėnėlių.

Suk, suk ratelį ne į vieną pusę.
Vienapusiškas gyvenimas kuria konservatyvizmą
arba ekstrėmizmą.
Ratas iš esmės neturi nei pradžios nei galo.
Džiaukimės, nes vienas iš mūsų gyvenimo principų
skatina sugyventi su visais:
visuomeniškumas.

Saulutė tekėjo, lapeliai mirgėjo,
tik nesantaikos pilni debesys
retkarčiais ją apdengė.
Mūsų gyvenimo jausmus
net ir gamta kartais atbudina.
Gyvenimas turi daug fizinių ir dvasinių atgimimų,
lygiai kaip ir gamtos pavasaris.
Todėl džiaukimės, nes
išauš pavasarėlis, gegutė užkukuos.

Lietuviais esame mes gimę,
gal ne pačioj Lietuvoj,
bet tikrai jos šiltus spindulius esame jautę.
Džiaukimės, nes esame

Dainuojanti Jaunystė.
Kad mums nereikėtų stovėti parimus,
džiaukimės, kol jauni esame.

(Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus).

LINAS MIKULIONIS
Detroitas

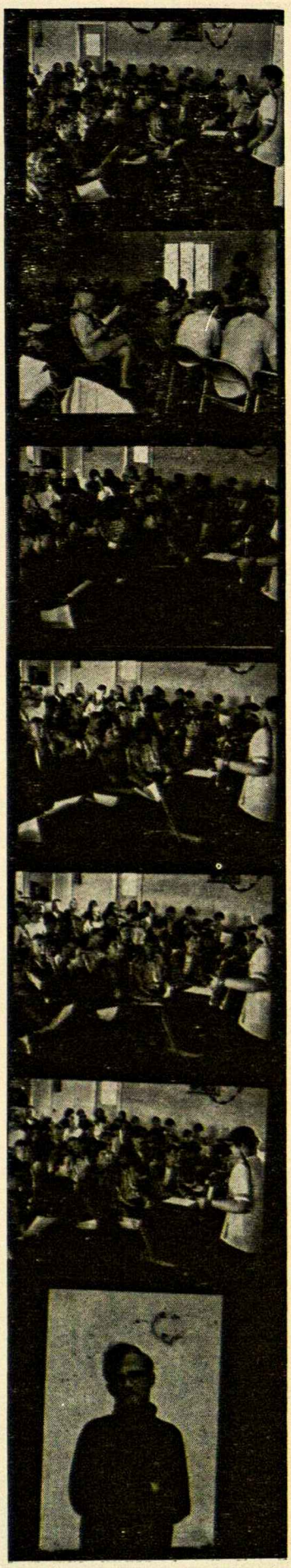

ŽMOGAUS JAUSMAI

Einu... Sustoju... Klausau...
Girdisi tolumoj žmonių balsai.
Jie šalti ir toli nuo širdies.
Rodos, kad apkalba mane ir mano būdą.

Atsisėdu...
Jaučiu žolę po savim — ji šilta,
Meiliai priima mane,
Nebando atstumti nuo gamtos.

Skambutis...
Laikas jau grįžti į svetimą šalį —
Šalį, kurioje nėra šilumos nei meilės...
Laikas sugrįžti į gyvenimą.

ASTA DABRILAITĖ

ESU

Aš esu.
Tai viskas, kas man rūpi.
Žmonės man nereikalingi. — Jie tiktai komplikuoja gyvenimą.
Ilgai aš galvoju, kad be žmonių — be kitų sutvėrimų — negalima gyventi.
Bet taip nėra.

Tai faktas.
Daug kartų buvau apgautas žodžiais.
Tie žodžiai — tušti, bereikšmiai, — Kaip sudžiūvę lapai, — dingsta su vėjeliu.

Aš galiu pats gyventi.
Vienas.
Savimi rūpintis.
Žinau, kad aš esu —
ir būsiu.

Žmonės to negali pakeisti.

LAIMA PAULIUKONYTĖ

SVAJONĖ

Iškilo krikštolinis burbulas virš žemės,
Nešinas svajonėm.
Paplūdo debesim dangus
Ir atsimušęs burbulas į juos,
Sudužo.

METAMORFOZĖ

ALDONA ZAILSKAITĖ

Žmonės grūdasi prie gatvės krašto, laukdami žalios šviesos. Grūdasi, stumiasi, kone pradeda muštis. Kad tik pirmas į gatvę nužengti galėtų šviesai pasikeitus. Dūsina. O dar ta saulė!

Darbo dienos pabaiga miesto centre.

Mašinos iš lėto rieda pirmyn, kas keletą sekundžių sustodamos. Girdisi nuolatinis sirenų garsas. Šoferių nervai silpnėja, jie kiša galvas ir grūmoja kumščiu priekinėms mašinoms. Garsiai keikiasi, kam nevažiuoja.

Gatvės ir šaligatviai spinduliuoja — negali neprisimerkęs žiūrėti. Kyla garai iš kanalizacijų. Liepos mėnesį tenka kaisti.

Šviesa pasikeičia. Kaip iš tvenkinio pasipila žmonės į gatvę. Pusiau bėga, stumiami iš užpakalio. Jau gatvė pereita, bet spaudimas nemažėja.

MIESTO

ALOYZAS PAKALNIŠKIS

Žmonių upė išsišakoja. Vieni skuba į poežeminio traukinio stotį, kiti suka į šalį, o dar kiti sustoja laukti autobuso.

Tiltas. Prieinu prie krašto ir žiūriu į upę. Juodas vanduo atsidaužia į cementinius krantus, palikdamas geltonas putas. Kai kur plūduriuoja alaus dėžutės arba šiaip koks popiergalis.

Nusispianu. Spiaudalas nutysta, krenta lėtai, papūstas į šalį mažo vėjelio. Paliečia vandenį, pabaltuoja, pabaltuoja ir susimaišo su aplinkiniu dumblu.

Netoliese matosi antras tiltas, panašus į šitą. Už jo dar kiti tiltai, kol upė visiškai pradingsta.

Iš už tų tiltų atplaukia jachta. Graži jachta. Motoras iš lėto žemu balsu bilda, kaip boso būgnas. Piauna mažas bangas, palikdamas sūkurėlius užpakalyje.

Ant denio deginasi saulėje javhtos savininkai — juokiasi ir alų geria. Į vandenį pliumpteli tuščia bonka. Tai Čikagos

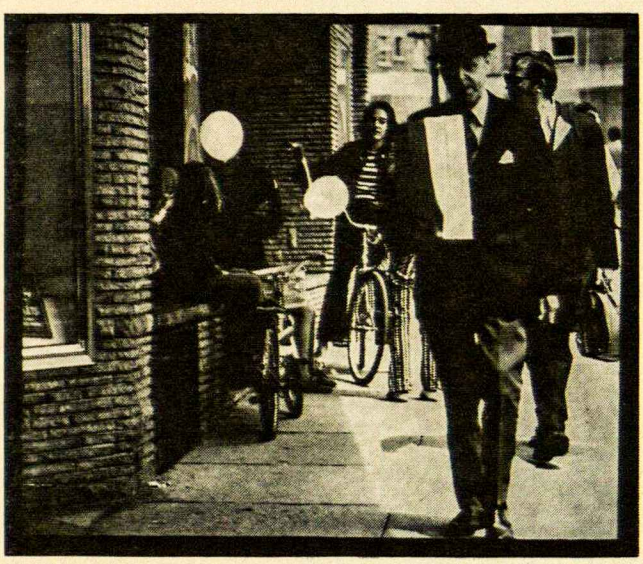

diduomenė. Jachta pradingsta tilto apačioje.

— Pone, — pasigirsta nedrąsus balsas, — pone ar galėtum...?

Atsigręžiu. Priešais stovi senukas. Nekaip apsirengęs, netvarkingai, kai kur lopai atsikeriogždinę. Pats žmogelis menkas kaip šalalėlis. Kaklas gysluotas, smilkinyje trūkčioja iššokusi vena. O tos akys — kaip jos blizga! Ir tokios prašančios! Žmogus nubraukia seilę nuo apšepusio smakro ir atkiša virpančią ranką.

— Gal kokį kvoteriuką? Vakar bevalgiau. Neturiu kuo nusipirkti, — maldauja.

Vėjelis atpučia alkoholio smarvę. Ar duoti, ar ne? — pagalvoju. Jei duosiu, išleis ant degtinės. Jam maistas taip jau nerūpi.

CENTRE

— Atsiprašau, bet neturiu, — išskėtęs rankas pameluoju.

— Tai nieko, — jis automatiškai atsako.

Tilto pakraščiu atskuba gražiai apsirengęs vyras. Žmogelis pastoja jam kelią ir atkiša ranką. Nespėja nė išsižioti, kaip vyras stumteli jį į šalį ir žengia tolyn.

— Eik po velnių, biaurybe!

— Bet pone... — nepasiduoda pavargėlis.

Ponas sustoja, apsisuka ir, paėmęs jį už apykaklės, pradeda purtinti.

— Jei dar prašnekėsi, aš tave įmesiu į upę, — iškošia pro sukąstus dantis turtingasis. — Pradink man iš akių!

Pastumia pavargėlį. Tasai vos neparvirsta. Išsigandęs skuba nuo tilto.

— Niekšas, — susijaudinęs trina rankas vyras. — Visuomenės našta. Tokius reikia sušaudyti. Jis turėjo tokias pat galimybes iškilti, kaip ir aš. Bet tingi. Reikia sušaudyti. Ar ne? — jis staiga pasisuka į mane.

— O, žinoma, — šypteliu: su tokiu nenorėčiau susikirsti.

Vyro veidas pragiedrėja. Supliauškina letenom ir patenkintas sako.:

— Matau, kad tu protingas vyras.

Kai žmogelis jau pakankamai toli nuėjęs buvo, atsisuko atgal, iškėlęs ranką parodė mudviem špygą ir isteriškai juokdamasis dingo tirštoje minioje.

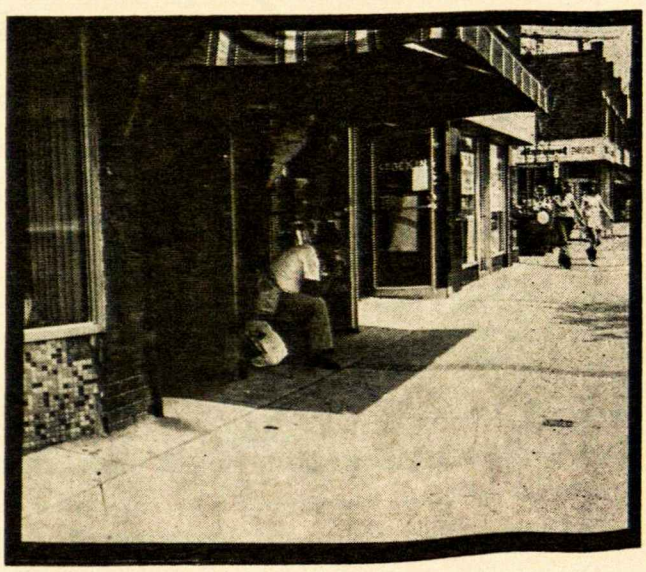

BALTISTIKOS KONFERENCIJA

Šį pavasarį Toronte įvyko "Association for the Advancement of Baltic Studies" suvažiavimas, kuriame dalyvavo įvairių kraštų ir įvairių tautybių mokslininkai. Čia galėjai sutikti ne tik estus, latvius ir lietuvius, bet taipgi vokiečius, švedus, suomius, amerikiečius, gudus, ukrainiečius, lenkus, anglus ir kitus. Suvažiavimas, vykęs gegužės 11 - 14 d. d., sutraukė arti 500 specialistų baltistikoje bei ta sritimi besidominčių žmonių.

Atidaromąją paskaitą skaitė estas prof. Ivar Ivask, kuris moka kalbėti taipgi latviškai ir lietuviškai. Jis apžvelgė visą estų, latvių ir lietuvių pokario literatūrą tremtyje. Jis pateikė įdomių statistikų. Pasirodo, iš savo tėvynių karo metu į laisvąjį pasaulį pasitraukė 125,000 latvių, 75,000 estų ir tiktai 62,000 lietuvių. Kažkaip vis nesinori tikėti, kad lietuvių pasitraukė mažiau nei latvių ir estų, bet atrodo, kad tai tiesa. Per šį pokario laikotarpį latviai išleido 766 literatūrines knygas, estai — 500, o lietuviai — 503. Estai yra stipriausi savo pajėgom ir skaičiumi Švedijoje, o latviai ir lietuviai — Šiaurės Amerikoje. Nors lietuviai išleistų knygų skaičiumi nepirmauja, tačiau savo kokybe viršija latvių ir estų knygas. Ypatingai lietuviai pasižymi grupiniu darbu kaip pav. **Lietuvių Enciklopedijos** išleidimu ir tokiais veikalais kaip K. Bradūno redaguotasis **Lithuanian Literature Abroad 1945-1967,** R. Šilbajorio — **Perfection of Exile** ir dabar neseniai pasirodžiusi K. Bradūno redaguota knyga **Lietuvių poezija III.** Ši pastaroji knyga yra įdomi tuo, kad ji pristatoma kaip trečiasis tomas, galutinai papildąs ir atbaigiąs pirmuosius du **Lietuvių poezijos** tomus išleistus pastaruoju metu pavergtoje Lietuvoje. Net ir knygos viršelis bei aplankai yra tokie patys kaip Lietuvoje išleistųjų. Šis nuostabus ir vertingas dalykas buvo atliktas **Ateities Literatūros Fondo** dėka. Norisi nuo savęs pridėti, kad tai labai puikus ir sektinas lietuvių kultūrinio bendradarbiavimo su savo pavergtaisiais bro-

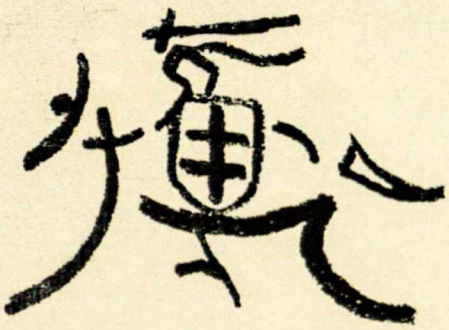

liais Lietuvoje pavyzdys. Mes visada turime džiaugtis savo pavergtų brolių atsiektais laimėjimais ir juos papildyti tuo, ko jie patys negali nei sklebti nei rašyti. Šią knygą — **Lietuvių poezija III** — turėtų įsigyti kiekvienas ateitininkas.

Lietuviams tremtyje profesoriaus dar pripažintas pranašumas estų ir latvių atžvilgiu ir tame, kad visą eilę savo veikalų išleidžia anglų kalba, pristatydami juos platesnei svetimtaučių visuomenei. Kaip pavyzdžiui suminėta: **Encyclopedia Lituanica** ir rašytojo Stepo Zobarsko vadovaujamos **Manyland Books** leidyklos leidiniai.

Savo paskaitoje prof. Ivask pabrėžė, kad lietuviai, turėdami katalikiškos įtakos, savo kūryboje daugiau svarsto egzistencinius ir mistinius klausimus, o latviai ir estai, su žymesne protestantizmo įtaka — etinius ir konkrečius klausimus.

Po šios paskaitos visi išsiskirstė į paskirų sekcijų paskaitas. O sekcijų buvo daug: istorijos, sociologijos, kalbotyros, literatūros, tautosakos ir baltistikos studentų verbavimo. Bendrą visų sekcijų paskaitų vaizdą sunku buvo ir susidaryti, nes nebuvo įmanoma visas sekcijas apibėgti. Tačiau, dalinantis įspūdžiais su kitose sekcijose dalyvavusiais asmenimis, susidarė nuomonė, kad suvažiavimas buvo ne tiktai puikiai paruoštas, bet ir gerai atliktas — pilnoj mokslinėj aukštumoj. Gaila tiktai, kad lietuvių nedaug dalyvavo tiek paskaitininkų tiek klausytojų eilėse. Ypatingai nedaug buvo lietuvių studentų, kai latvių ir estų jaunimo nestigo. Iš lietuvių paskaitas skaitė: Romualdas Misiūnas, Julius Slavėnas, Antanas Klimas, Rimvydas Šilbajoris, Algirdas Landsbergis, Rimvydas Šliažas, Ilona Gražytė, Bronius Vaškelis, P. Mažeika, Benediktas Maciuika, Genutis Procuta, Birutė Saldukienė ir Janina Rėklaitienė.

Suvažiavimo metu buvo surengtos ir baltiečių knygų bei tapybos parodos. Knygų parodoje buvo išstaytos 1569 Toronto universiteto bibliotekoje esančios knygos kartu su leidiniu **Baltic Material in the University of Toronto Library.** Apie 500 tų knygų yra lituanistinės, parašytos lietuvių, vokiečių, anglų, rusų ir kitomis kalbomis. Tapybos parodoje lietuviai buvo atstovaujami dešimčia a. a. dail. Adomo Galdiko paveikslų, surinktų tai progai iš torontiečių lietuvių.

Suvažiavimas buvo užbaigtas iškilmingu banketu, kuriame pagrindinę kalbą pasakė "Association for the Advancement of Baltic Studies" primininkas prof. Jan Puhvel (estas). Jis savo temą pavadino "The Baltic Pantheon" ir labai įdomiai peržvelgė senovės baltiečių religiją bei mitologiją, iškeldamas jų dvasios kilnumą bei išskirtinumą kitų to meto kaimynų tarpe.

J. K. S.

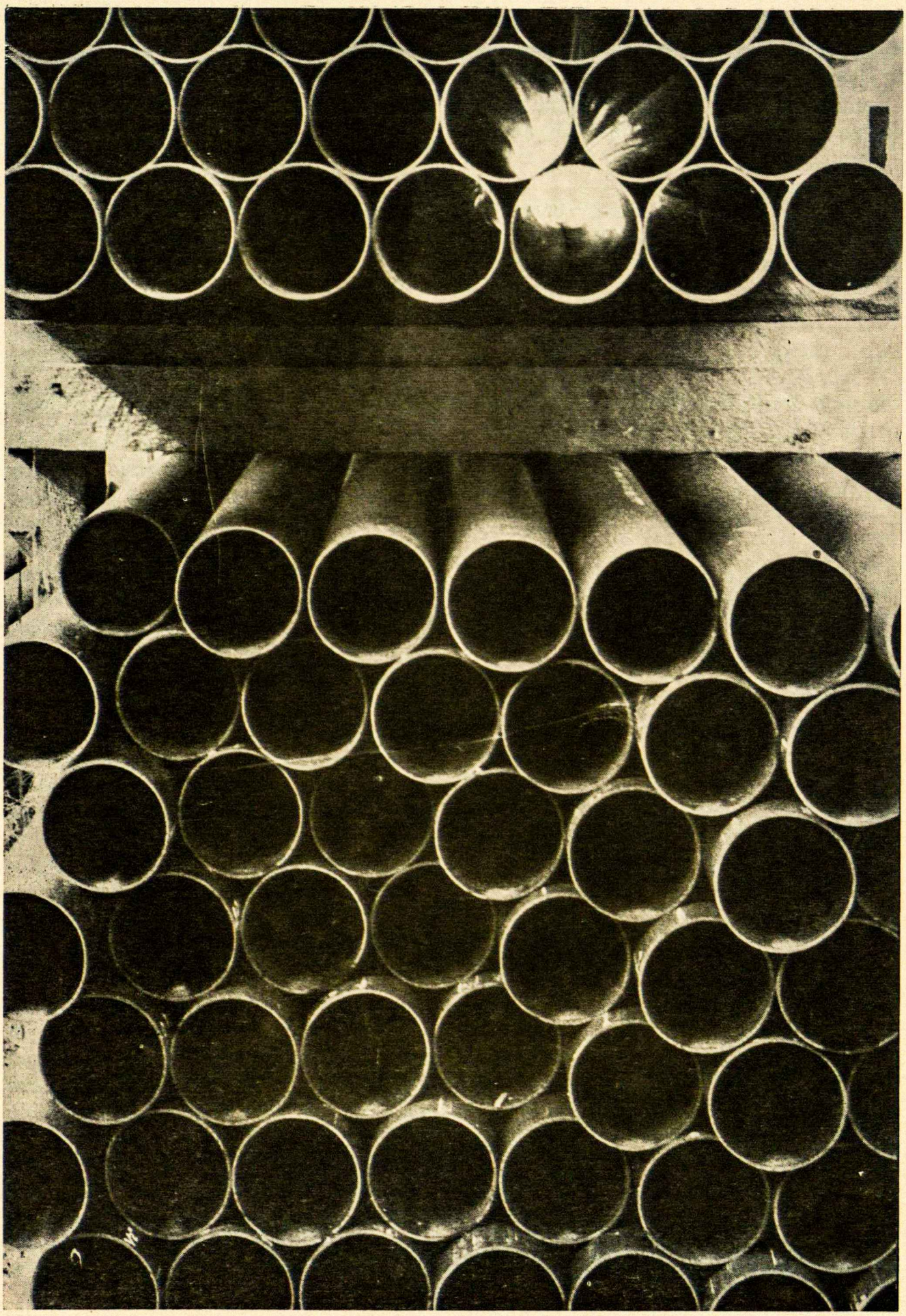

Mūsų veikla

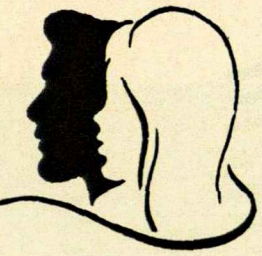

SAO PAULO, BRAZILIJA

(Dr. E. Draugelio kuopos susirinkimas įvykęs 1972 m. kovo 26 d.)

Sekmadienis! 26 diena, 17 valanda! Pravažiuojantieji automobiliu užklausia skubančius keliu:

— Ei, kur jūs einate? Ar į susirinkimą?

— Žinoma! Ar ne pas Silvutę šiandien susirinkimas?

— Taip. Paskubėkit, tuoj prasidės!

— Gerai, pasimatysim!

Neužilgo esame susirinkę ir susirinkimas prasideda draugiškoj nuotaikoj. Primiausia pasimeldžiam ir pirmininkė susirinkimą atidaro įvairiais pranešimais. Po to, dvi ateitininkės, Silvija ir Vanda, mums parodo įdomią filmelę apie pirmųjų krikščionių Mišias, kurios vykdavo privačiuose namuose, šeimyniškoje nuotaikoje. Dar buvo keli pranešimai apie įžodį šiame suririnkime dalyvaujantiems naujiems kandidatams, apie ekskursiją į S. Roque ir t. t.

— Kur bus ateinantis susirinkimas? Kas paruoš temą? — klausia viena iš ateitininkių. Tuoj susitariam kas paruoš.

Seka Mišios, kuriose broliškai visi dalyvaujame. Komunija daloma duonos ir vyno pavidalais. Tai mus žavi. Po to, agapėlė...

Šeimininkės yra paruošę skanių užkandžių. Paskui žaidžiam, dainuojam. Esame labai dėkingi šeimininkams ponams Bendoraičiams ir jų talkininkėms.

— Einame namo! Pasibaigė susirinkimas.

— Jau? — pasigirsta liūdni balsai.

— Laikas eiti miegoti, nes rytoj — mokykla.

Atsisveikiname ir mintyse keliaujame su Dievu, kurį pajutome visų mūsų nuoširdžioje draugystėje.

Verutė Aleknavičiūtė

CLEVELAND, OHIO

Gegužės 20-tos šeštadienį Klevelando moksleiviai ir studentai suruošėme seneliams pagerbti vakarą. Programą pravedė studentės Onilė Vaitkutė ir Elenutė Razgaitytė. Moksleiviai ir studentai gražiai padainavome bei pašokome porą tautinių šokių. Buvo paskaitytas žemaičių tarme eilėraštis "Žemaičių Stipry bė".

Iš pradžių mūsų kviestieji svečiai ir viešnios tik klausėsi, o vėliau ir patys prisidėjo prie programos. Vienas iš jų, p. Belzinskas, padainavo keletą skambių dainų, o kaikurie iš svečių padeklamavo eilėraščių ir papasakojo įdomių nuotykių iš savo jaunystės. Vakaras su vaišėmis praėjo labai linksmoje ir šeimyniškoje nuotaikoje.

Klevelando moksleivių Maironio kuopa savo paskutinį šių mokslo metų susirinkimą turėjo šeštadienį, birželio 3 d., p. p. Ralių namuose. Pirmininkė Danutė Sušinskaitė peržiūrėjo šių metų veiklą ir kuopos nariai trumpai Aptarėme mūsų veiklos pastangas bei jų reikšmę. Kiekvienas "senosios" valdybos narys paaiškino savo eitąsias pareigas. Po to buvo išrinkta nauja valdyba sekantiems metams. Ją sudaro entuziastiškas būrelis: Marius Laniauskas — primininkas, Živilė Kliorytė — vicepirmininkė, Viktorija Lenkauskaitė — sekretorė, Saulius Čyvas — iždininkas, Ada Jasinevičiūtė — socialinių reikalų vadovė ir Romas Kazlauskas — korespondentas. Sekė pranešimai apie vasaros stovyklas ir suvažiavimus. Ponai Raliai mus skaniai pavaišino ir, atsisveikinę, išsiskirstėme su viltimi pasimaytit vasoros metu.

Rita Balytė

Ročesterio orkestrui jau treti metai

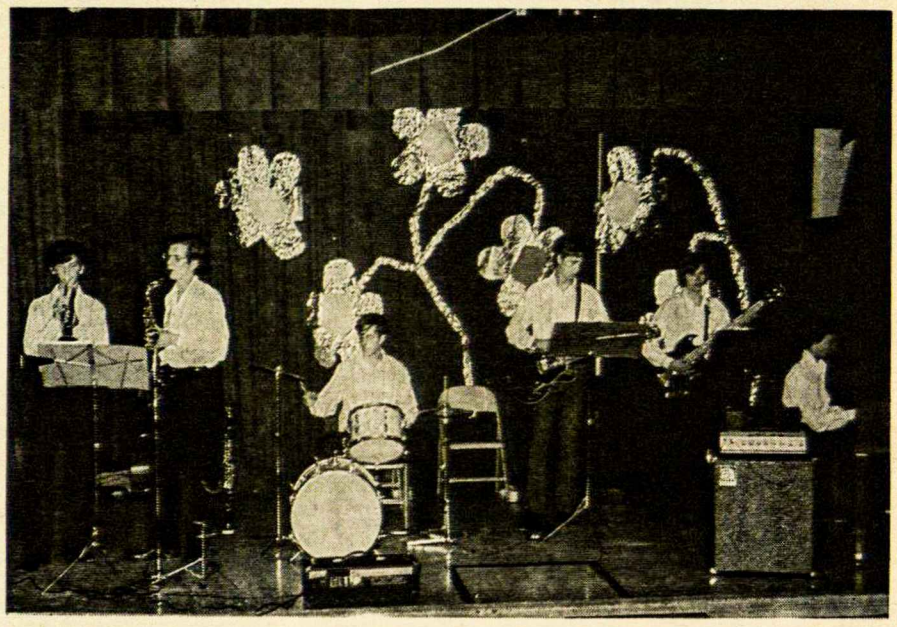

ANDRIUS TADAS KLIMAS

Gal kas prisimena, kai prieš trejus metus visa "Dainava" skambėjo valsu "Moon River"? Tai atsitiko, kai keturi iš dabartinių šešių Ročesterio "Švento Jurgio Slibino" orkestro muzikantų atvyko į moksleivių stovyklą pagroti ir pasijuokti.

Orkestrą, kuris tuomet dar vadinosi Ročesterio L.B. jaunimo orkestru, iš pačios pradžios globojo p. Kęstutis Lapinas, rūpindamasis tinkamos muzikos parinkimu ir pačiu orkestro lavinimu. Inž. K. Lapinas prieš keletą metų sužinojo, kad yra šiek tiek pramokusi groti lietuvių jaunimo. Jis nutarė padėti jiems sudaryti vienetą, nes žinojo, kad vienam grojant nėra tokio malonumo kaip grojant su kitais. Jam taip pat buvo svarbu, kad tas jaunimas, grodamas lietuviškus dalykus, palaikytų kultūrą lietuviškoje bendruomenėje.

Antrodo, kad p. Lapino galvosena buvo teisinga, nes, kai paklausi kurio nors orkestranto, dėlko jis priklauso, tai jis atsako: "Malonumas yra su grupe groti. Ir dar puikiau, nes galiu pasididžiuoti, kad visuomenei šiek — tiek padedu".

"Švento Jurgio Slibinas" groja visokios rūšies muziką — nuo švelnios (kaip "Dainavos Tango" — komp. S. Sližio) ligi amerikietiškų jaunimo dainų. Orkestrą sudaro: Vytautas Butrimas — būgnais, Tadas A. Klimas — gitara, Arūnas Lapinas — pianinu, Juozas Laukaitis jaun. — klarnetu ir saksofonu, Paulius Laukaitis —korneta, ir Petras Matiukas — "bass" gitara.

Viršuje iš k. į d. — Petras Matiukas ir Arūnas Lapinas; vidury — Vytautas Butrimas; apačioj iš k. į d. —Tadas Klimas, Paulius Laukaitis ir Juozas Laukaitis, jaun.

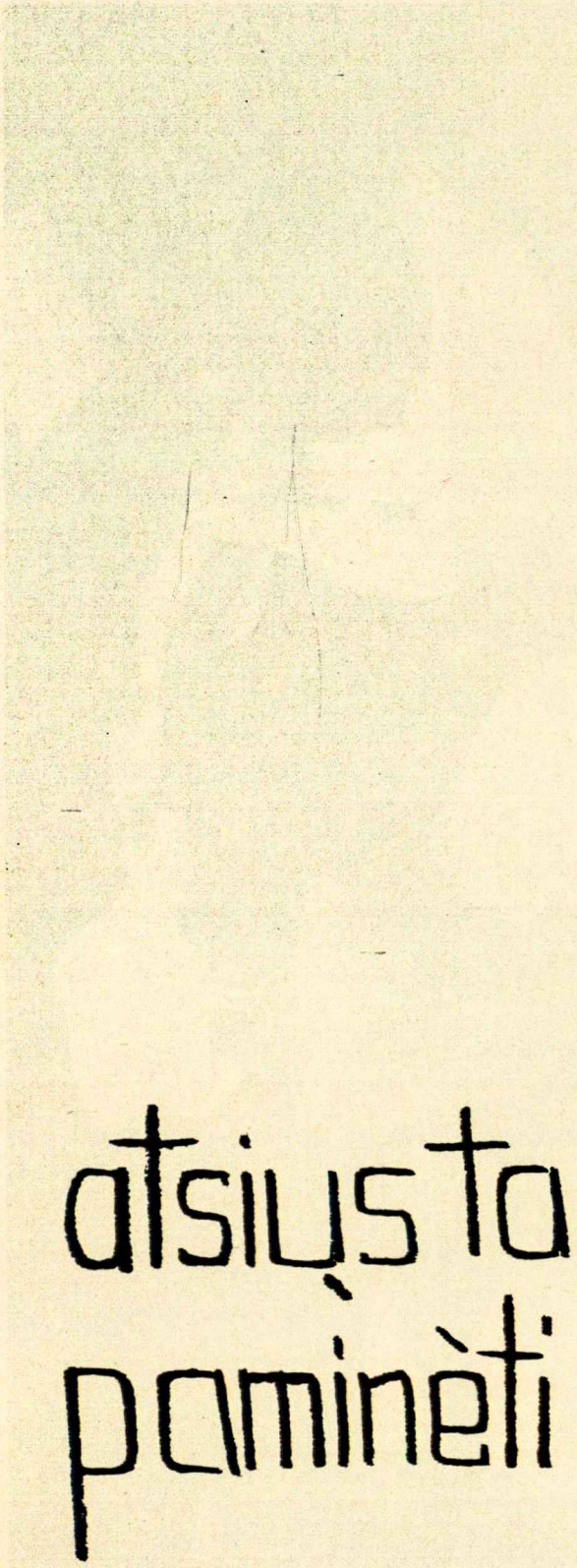

Vaižgantas, **Sin at Easter,** vertė: Danguolė Sealey, Algirdas Landsbergis, Stepas Zobarskas ir Clark Mills. Biografinė apybraiža Antano Vaičiulaičio, įvadas — Charles Angoff, viršelis — V. K. Jonyno. Redagavo Nola V. Zobarskas, išleido Manyland Books, New York. 131 pusl. Kaina $5.95.

Stasys Yla, **A Priest in Stutthof,** "Žvėrys ir Žmonės" vertimas. Vertė Nola M. Zobarskas. Įvadą parašė Charles Angoff. Viršelis Pauliaus Jurkaus. Išleido Manyland Books, New York. 290 pusl. Kaina $7.95.

Didysis Jo Nuotykis — prof. J. Eretas tarnyboje Lietuvai. Parašė: St. Šalkauskis, A. Skrupskelienė, A. Šešpaukis, J. Brazaitis, O. Labanauskaitė, A. Liuima, St. Yla. Išleido prof. J. Ereto bičiuliai. Spausdinta Pranciškonų spaustuvėje Brooklyn, N.Y. Viršelis — Pauliaus Jurkaus ir Vytauto Maželio. Kaina $5.00.

Lietuvių poezija III, Ateities Literatūros Fondo leidinys. Redagavo Kazys Bradūnas, o įvadinę studiją apie išeivijos lietuvių poezijos raidą parašė prof. Viktorija Skrupseklytė. Šis poezijos tomas apima rinktinę išeivijos lietuvių poetų kūrybą nuo 1945 iki 1971 metų. (I ir II tomai tuo pačiu pavadinimu išleisti pastaruoju metu pavergtoje Lietuvoje.) Knyga įdomi ne tik specialistams, bet ir poezijos mėgėjams. Rekomenduotina visiems ateitininkams, ypač studentams. 671 pusl. Kaina $13.00.

Juozas Kralikauskas, **Vaišvilkas,** Lietuviškos Knygos Klubo leidinys. 234 pusl. Kaina $4.50. Istorinis romanas apie 13 šimtemčio Lietuvą. Veikėjų pokalbiuose naudojama senovinė kalba. Turėtų būti įdomi studentams ir vyresniems moksleiviams, nes atskleidžia senovės lietuvių dvasią. Tai trečioji serijinė autoriaus knyga. Ankstesnės: **Titnago Ugnis** — 1962 m. ir **Mindaugo Nužudymas** — 1964 m.

Liepsna, 1972 m. vasario 16 d., Montrealio Lituanistinės Mokyklos leidinys. Redaktorė — Kristina Mališkaitė. Leidinėlyje šeštadieninės mokyklos mokinių eilėraščiai bei rašiniai.

Baltic States, International Military Law and History Reprint Series, vol. IV, Williams S. Hein and Co. Inc., 1285 Main St., Buffalo, N.Y. 14209. Redaktoriai: Igor I. Kavass ir Adolph Sprudzs. 542 pusl. Kaina $20.00. Tai Baltijos tautų kilmės bei tautinio atgimimo ir jų priverstinio įjungimo į Sovietų Sąjungą studija. Ji išskirtina tuo, kad yra vienintelis pilnas istorinių duomenų šaltinis anglų kalboje. Pateikiamas ne tiktai istorinis, bet ir teisinis aspektas. Naudinga knyga studentams ir akademikams.

Šaltinis, 1972 m. nr. 3, tikybinės ir tautinės minties žurnalas, išeinąs kas antrą mėnesį. Leidžia šv. Kazimiero Sąjunga ir tėvai Marijonai. Redaktorius — kun. J. Matulis MIC, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England. Prenumerata metams $3.00. Šiame numeryje rašo MAS CV pirm. Eugenijus Girdauskas.

Laiškai Lietuviams, 1972 m. nr. 6, tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — kun. J. Vaišnys SJ, 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA. Metinė prenumerata $5.00.

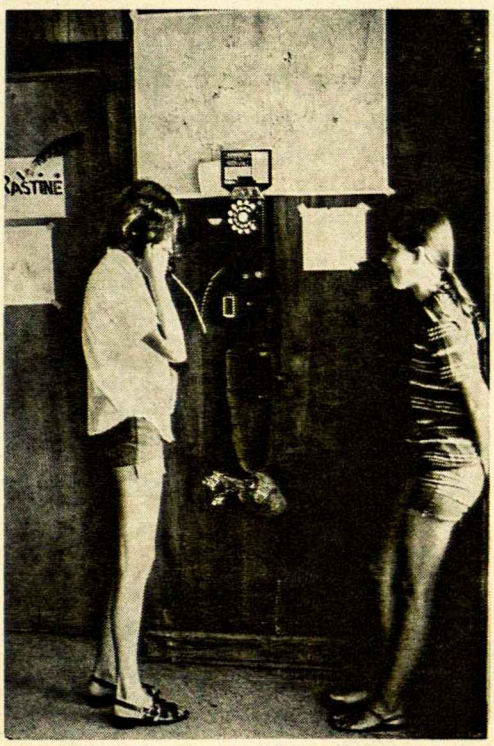

Eglutė, 1972 m. birželio mėn., iliustruotas vaikų žurnalas. Redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260, USA. Metinė prenumerata $5.00.

Moteris, 1972 m. nr. 3, lietuvių moterų žurnalas, išeinąs kas antrą mėnesį. Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaktorė — Nora Kulpavičienė, 1011 College St., Toronto 4 ,Ont., Canada. Prenumerata metams $5.00.

Jaunystės Šauklys, 1972 m. nr. 2, Detroito Karaliaus Mindaugo vyresniųjų moksleivių ateitininkų kuopos leidinys. Redaktorė — Ramunė Mikulionytė. Laikraštėlis pilnas įdomių rašinėlių.

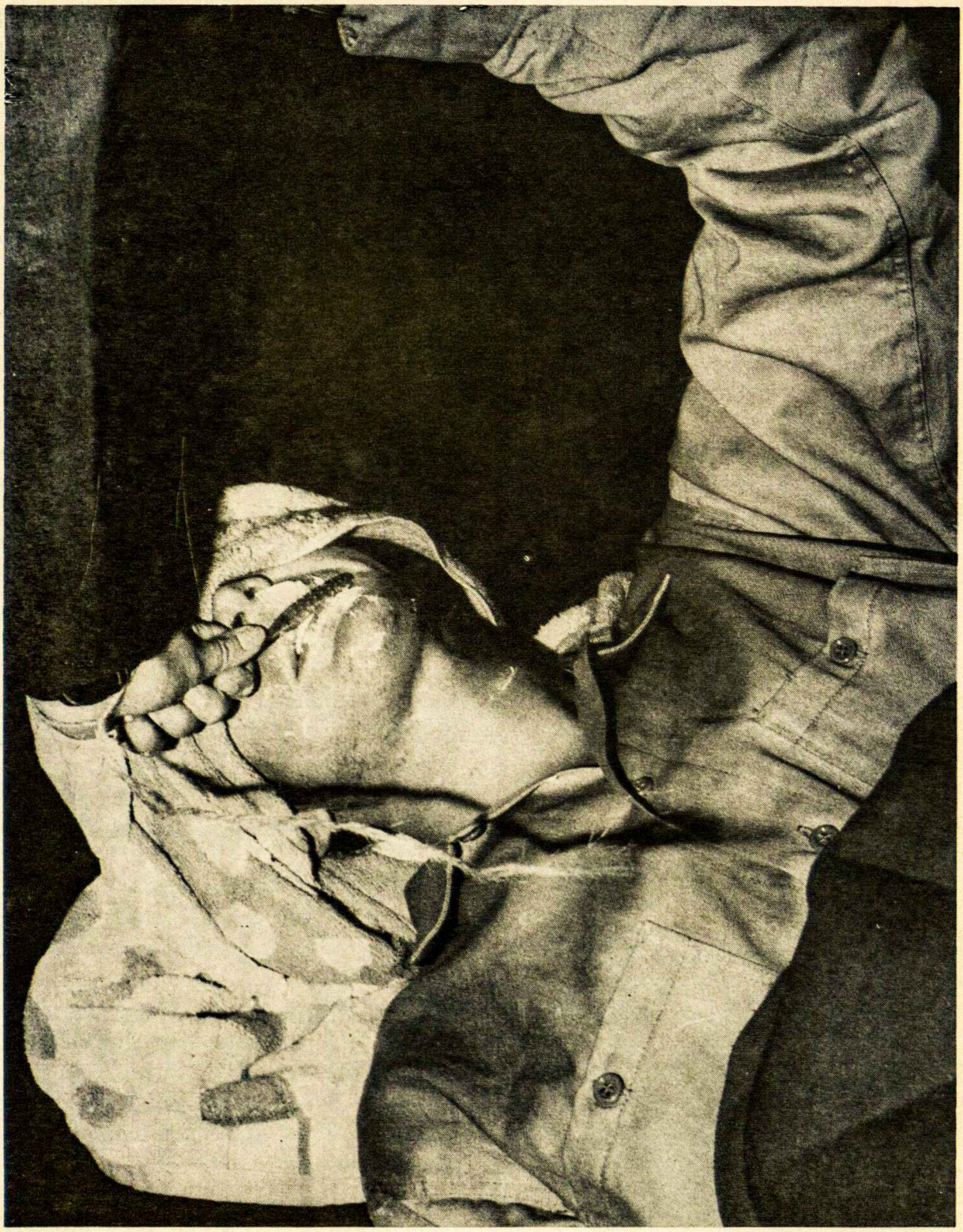

KREIVOS ŽVILGSNIS

Ar yra praraja tarp moksleivių ir sendraugių?

PILYPAS VON KANAPĖS

Ar yra praraja tarp moksleivių ir sendraugių — tai klausimas, kurio svarbą šiuo metu visi pripažįsta ir ieško atsakymo. Atsakymus galima duoti visokius, žiūrint kokios atsakymą duodančiojo subjektyvios pažiūros. Tačiau tikrą, objektyvų atsakymą tegalima gauti moksliškai viską ištyrinėjus. Kaip tik tai ir stengiausi čia atlikti.

Aišku, pirmiausia, pradedant nagrinėti subjektų santykius, reikia atsekti jų kilmę. Visi žinome, kad kiekvienas gyvis yra kilęs iš kito gyvio kaip, pavyzdžiui, šuo iš šuns, katė iš katės ir t. t. Vis dėlto, pažvelgus į moksleivius ir sendraugius, sunku būtų jiems tą dėsnį pritaikyti. Kiek žinoma iš dr. Klaustuko knygos "Kas aš?", moksleiviai neatsiranda iš moksleivių, ir sendraugiai neatsiranda iš sendraugių. Kitaip sakant, jie bent tuo atžvilgiu panašumo į šunis ir kates neturi. Tikriausiai net ir skirtumai tarp jų yra kitoki negu tarp šunų ir kačių, nors tarp savęs piaunasi kartais panašiai.

Taigi, iš gyvuliškojo taško žiūrint, reikalas būtų likęs kyboti ore, bet laimei į mano rankas pakliuvo p. Gaidžio knyga "Vištа ir kiaušinis", kuri tą visą mano rūpestį vėl nutrenkė stačiai ant žemės. Gaidys savo knygoje tvirtina, kad vištа skiriasi nuo gyvulių, nes ji neatsirandanti iš kitos vištos, o iš kiaušinio. Iš kitos pusės, kiaušinis irgi neatsirandąs iš kiaušinio, o iš vištos. Iš to jis daro išvadą, jog vištа esanti aukštesnės kategorijos gyvis negu šuo ir katė.

Nors ta knyga mums nieko nei apie moksleivį, nei apie sendraugį nepasako, tačiau duoda tam tikrą intelektualinį paskatinimą bei inspiraciją atsakymo ieškoti panašia kryptimi. Taigi, tada ir kyla klausimas: gal kartais moksleiviai atsiranda iš sendraugių, o sendraugiai iš moksleivių, panašiai kaip vištа iš kiaušinio ir kiaušinis iš vištos? Į tai, kaip jau patys spėsite, atsakymas yra neigiamas, nes faktai priešinasi teorijai, nors tam tikra giminystė ir pastebima.

Kaip žinote, akligatvį priėjus, eksperimentaliniuose moksluose griebiamasi virvės galo ar net lenciūgo. Taigi, ir man kilo mintis, kad tai gali būti du grandinės žiedai, kuriems

trūksta jungiančio sraigtelio. Kitais žodžiais angliškai tariant, nutariau ieškoti "missing link".

Na ir ėmiau galvoti kas tas nežinomasis sraigtelis galėtų būti. Ieškojau visur: danguje ir žemėj, o atradimą padariau karčiamoj. Gal tai skamba nemoksliškai, tačiau rezultatas tikrai moksliškas.

Sėdėdamas kartą smuklėje už stalo, girdžiu pokalbį po stalu tarp dviejų išsitiesusių, bet dar gyvybės ženklus rodančių sutvėrimų. Vienas sako: "Žinai, kai buvau moksleivis, tai mes tokių šposų nežinojom...", o kitas jam atsako: "Palauk, kai būsi sendraugis, tai dar ne tiek pamatysi!" Aš nudžiugau: štai mano atsakymas guli po stalu! Iš džiaugsmo pasilenkiau ir, pakėlęs staltiesės kampą, paklausiau: "Dovanokite, tamstos, kas tokie būsite?" Jie man nieko tiesiogiai neatsakė, tiktai mirktelėjo ir uždainavo: "Gaudeamus igitur juvenes dum sumus..." Žodžiai skambėjo lotyniškai, tad pradžioje šovė mintis, kad tai kunigai... tačiau nesinorėjo tikėti, kad tokioje pozoje Dievo tarnai giesmes giedotų. Todėl aš paklausiau prie gretimo stalo besėdintį, ilgais plaukais ir lietuviška barzda apžėlusį kaimyną, kas per paukščiai tiedu pastalėj bebūtų. "Žmogau, tai ne paukščiai, o studentai!" atsakė man kaimynas, ir pradėjo ta pačia melodija tęsti šermenų raudą: "... nos habebit humus..."

Taigi, man tą vakarą pasidarė viskas aišku. Sendraugis atsiranda ne iš moksleivio, bet iš studento, o studentas — iš moksleivio. Kitaip sakant, sendraugio ir moksleivio jungtis yra studentas.

Kaip matome, šioj studijoj prieiname prie dviejų išvadų: 1. kad moksleivio, studento ir sendraugio kombinacija yra daug komplikuotesnė už vištos ir kiaušinio, ir todėl laikytina aukštesnės kategorijos; 2. kol gyvas bent vienas studentas, negali būti nė kalbos apie prarają tarp moksleivių ir sendraugių. Žinoma, negalima kalbėti ir apie labai stiprią judviejų jungtį, ypatingai, jei ji prigėrusi alaus guli pastalėj.

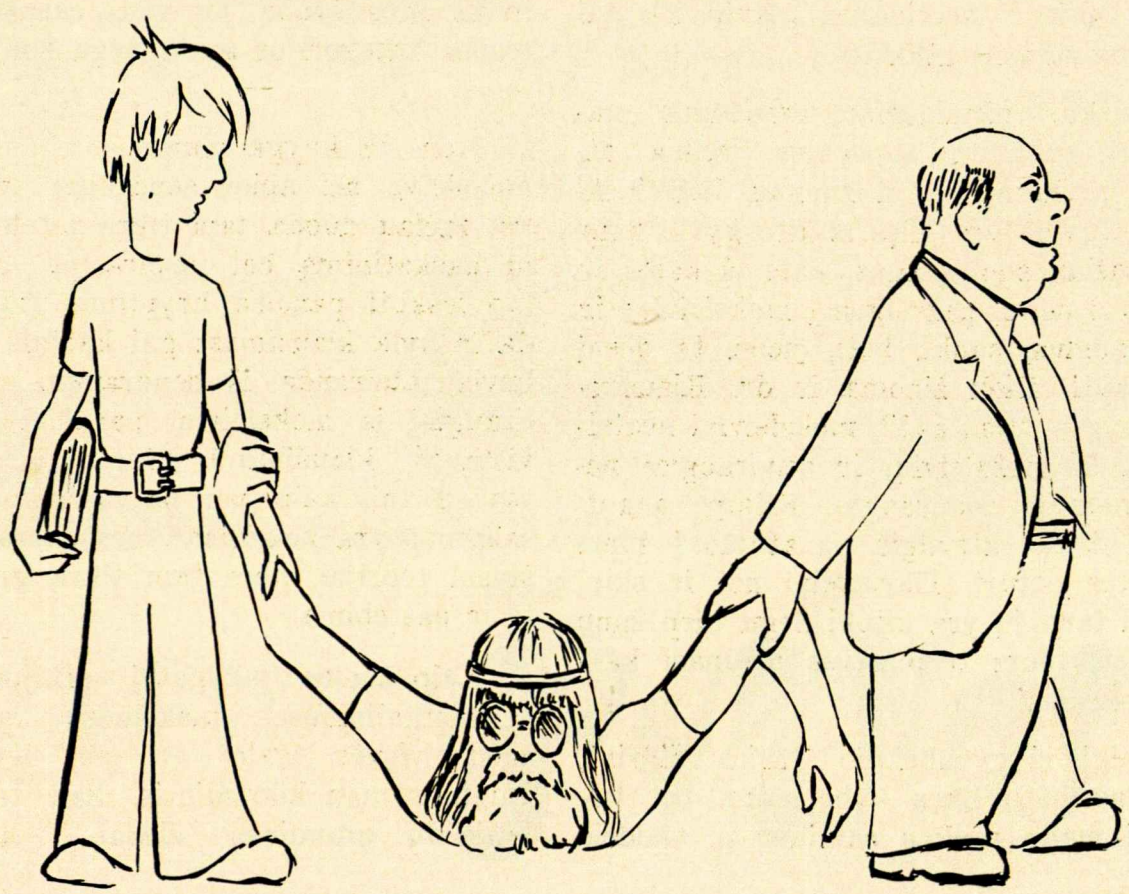

ALp(LKA)1786
1972, Nr.6

90.725.315